

Turinys

Kronika

<i>Kun. Artūras KAZLAUSKAS</i> „Malonė jums ir ramybė...“	2
<i>J. MALINAUSKAS, J. ŽEMAITAITIS</i> Bažnyčios pulsas	4
<i>Eglė TENDYTĖ</i> Greičiau santuoką nutraukti...?	6
<i>Tomas VILUCKAS</i> Rinkimų pamokos	7
<i>Dr. Giedrė JANKEVIČIŪTĖ</i> Paskutiniam partizanui atminti	8

Credo

Klausimai ganytojams	9
<i>Kun. Kęstutis BRILIUS MIC</i> Gyvasis Žodis	10
<i>Dr. Skirmantė SMILINGYTĖ-ŽEIMIENĖ</i> Pasiaukojimo Švč. Jėzaus Širdžiai tradicija	11
Pokalbis su šv. Pauliumi	12
<i>Dr. Ingrida GUDAUSKIENĖ</i> Paulius ir vyriškumas	14

Didelės ir mažos kryžkelės

Kada atsirado celibatas?	16
<i>Kun. Danielius DIKEVIČIUS</i> Silpnumas – vyriškumo pilnatvė	18
<i>Antanas SAULAITIS SJ</i> Stiprumas ir švelnumas	19
<i>Zita VASILIAUSKAITĖ</i> Mitų gniaužtuose...	20
<i>Jūratė KUODYTĖ</i> Kur rasti tikrą vyrą	22
<i>Dalė GUDŽINSKIENĖ</i> Akis už akį ar kitas skruostas?	23
<i>Vincas KOLYČIUS</i> Tėvų kunigystė	24

Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos

<i>Rūta POCIUTĖ</i> Jono Pauliaus II Kūno teologija	26
--	----

Akiračiai

Nepaprastasis Izaokas Niutonas	28
--------------------------------	----

Atokvėpio valandai

<i>Giovannino GUARESCHI</i> Jonukas Guareschi. Sūnūs palaidūnai	31
--	----

Gero kino kampelis

<i>Ramūnas AUŠROTAS</i> Žvilgsnio antropologija	33
--	----

Sveikata

Pirmieji signalai	34
-------------------	----

Gyvenimas kaip senas vynas

<i>Vanda IBLANSKA</i> Adomas ir Ieva	35
---	----

Mielieji vyrai, tėvai ir broliai,

leiskite šįsyk pirmiausia drąsiai pasveikint Jus (ir save patį) sulaukus to nuostabaus birželio, tikrai ne *juodojo*, kaip mus bando dar labiau įbauginti *gel-tonoji* žiniasklaida, o birželio, kuris ir vėlei prasidės Tėvo diena bei visą mėnesį skambės Švenčiausiosios Jėzaus Širdies litanija... Nežinau kaip Jums, bet man ir vėl taip gera, kad Bažnyčia šitaip subtiliai nurodo – kokie turėtume būti vyrai ir tėvai, žvelgdami į Jėzaus Širdį – ne tik dievišką, bet ir tikrai žmogišką, vyrišką. O ypač nūdien, kai vyrai taip dažnai kenčia dėl prarasto darbo, nesėkmės versle, nepajėgumo pakankamai išlaikyti šeimą ar dėl savo paauglių sūnų bei dukterų draskomos širdies; maža to, jie dar nuolat puolami pasiūsiusių feminisčių, kokie esą visi nevykę, despotai, smurtautojai, tik ir trokštantys patriarchališkai išnaudoti savo moteris ir vaikus... Nejaugi tikras vyras lietuvis katalikas ir yra toksai? Nejaugi giedantis ar tyloje vis kartojantis tą Litaniją vyras gali būti toks?.. O jeigu taip ir nutiktų – ar gali kas nors tobuliau pagydyti vyro širdį nei šie žodžiai, jei išdrįstume juos ištarti Jam ir čia pat priimti sau – lyg būtų man skirti, bylojantys apie mano tikrąją širdį:

*Jėzaus Širdie / vyro širdie, liepsnojantis meilės židiny,
teisingumo ir meilės buveine,
gerumo ir meilės pilnoji,
visų dorybių gelmė,
visokios pagarbos vertoji,
išminties ir žinojimo lobyne,
Tėvo mylimiausioji,
visiems malonių teikiančioji,
visos žmonijos išsūlgtoji,
kantrioji ir gailėstingoji,
dosni Tavęs besišaukiantiems,
baisiai išniekintoji,
ligi mirties paklusnioji,
paguodos šaltini,
taikos ir ramybės davėja...*

*Jėzau, romasis ir nuolankiaširdi! Padaryk mūsų širdį panašią
į savo Širdį!*

Ką čia ir bepridursi?! Nebent tai, kad šio „Artumos“ viršelio vitražą vienas vyras sukūrė pačiais sunkiausiais pokario metais Kaune. O kad, pasak apaštalo Pauliaus, Biblijos ir net žydų tradicijos, silpnumas – vyrų stiprybė, sužinosite paskaitę šį numerį.

Kažkaip norisi vyriškai nedaugžodžiauti. Geriau tiesiog mylėti, melstis ir dirbti.

Darius Chmieliauskas

P. S. Ir dar. Vyrai, būkit žmonės, nueikit į tuos Europarlamento rinkimus ir nusiveskit ten savo artimuosius. Žinokit: ta Europa nebus tokia baisi ir bedieviška, jeigu ją valdyti išrinksim kuo daugiau tikrų krikščionių.

Viršelyje – Švenčiausioji Jėzaus Širdis. Stasys Ušinskas, Kauno mažosios Kristaus Prisikėlimo bažnyčios vitražas, apie 1945–1947 m.

„Malonė jums ir ramybė...“

Birželio kalendorius

Šv. Paulius rašo laišką. Miniatiūra iš *Guibert Desmoulins Biblijos istorijų. XIV a., Prancūzija*

Apaštalui Pauliui būdingu sveikinimu kreipdamasis į Bažnyčių ir bažnytinį bendruomenių atstovus iš Rytų ir Vakarų bei į visus tikinčiuosius, Benediktas XVI pradėjo Pauliaus metų šventimą pernai birželio 28-ąją Šv. Pauliaus bazilikoje už Romos sienų, dalyvaujant Konstantinopolio ekumeniniam patriarchui Baltramiejui I ir kitiems ganytojams. Popiežius sakė nepaprastus Pauliaus metus panoręs paskelbti tam, kad įsiklausytume į tai, ką apaštalas sako, ir iš jo, kaip mūsų mokytojo, sužinotume tiesą, į kurią yra įsišaknijusi Kristaus mokinių vienybė. Šį birželį Pauliaus metai baigiasi. Tikimės, kad mėnesių apžvalgos „Artumoje“, lydėtos Pauliaus Laiškų mintimis, padėjo geriau perprasti ne tik Pauliaus asmenį, bet ir krikščionybę.

Sekmadieniai

7 d. – Švenčiausiosios Trejybės iškilmės; X eilinis sekmadienis. Užbaigę Velykų laiką žvelgiame į Dievą, kuris veikė, veikia ir veiks pasaulio ir mano asmeninėje istorijose. Šitas Dievas yra Tėvas ir Sūnus, ir Šventoji Dvasia. Tai mūsų Dievas. Jo vardu mes esame pakrikštyti. Jam priklausome, jam gyvename...

Šiandien – Tėvo diena.

„Visi, vedami Dievo Dvasios, yra Dievo vaikai. Jūs gi esate gavę ne vergystės dvasią, kad ir vėl turėtumėte bijoti, bet gavote įvaikystės Dvasią, kurioje šaukia-

me: „Aba, Tėve!“ Ir pati Dvasia liudija mūsų dvasiai, kad esame Dievo vaikai. O jei esame vaikai, tai ir įpėdiniai. Mes – Dievo įpėdiniai ir Kristaus bendrapėdiniai, jeigu su juo kenčiame, kad su juo būtume pagerbti“ (*Rom 8, 14–17*).

14 d. – Švč. Kristaus Kūno ir Kraujo iškilmės (Devintinės); XI eilinis sekmadienis. Įsižiūrime į Kristaus mums paliktą jo atminimo būdą. Tai – Vakarėnė. Kristus kviečia mus maitintis savo Kūnu, gerti iš jo Kraujo taurės. Šitaip jis kasdien stiprina savuosius.

„Aš tai gavau iš Viešpaties ir tai per-

daviau jums, kad Viešpats Jėzus tą naktį, kurią buvo išduotas, paėmė duoną ir, sukalbėjęs padėkos maldą, sulaužė ir tarė: „Tai yra mano kūnas, kuris už jus duodamas. Tai darykite mano atminimui“. Taip pat po vakarienės jis paėmė taurę ir tarė: „Ši taurė yra Naujoji Sandora mano kraujyje. Kiek kartų gersite, darykite tai mano atminimui.“ Taigi, kada tik valgote šitą duoną ir geriate iš šitos taurės, jūs skelbiate Viešpaties mirtį, kol jis ateis“ (*1 Kor 11, 23–26*).

Šiandien – Gedulo ir vilties diena.

21 d. – XII eilinis sekmadienis. Apmąstydami audros nutildymo stebuklą mokomės suprasti, kad Dievas yra visada ir visur su mumis. Mes – ne vieniši, ne likimo valiai palikti.

„Kristaus meilė valdo mus, įsitikinusių, kad jei vienas mirė už visus, tai ir visi yra mirę. Jis yra miręs už visus, kad gyvieji nebe sau gyventų, bet tam, kuris

Kasdieniam Šventojo Rašto skaitymui

2009 m. birželis

1 P Tob 1, 1–2; 2, 1–8; Ps 112; Mk 12, 1–12 (I sav.)	14 S Iš 24, 3–8; Ps 116; Žyd 9, 11–15; Mk 14, 12–16. 22–26	27 Š Pr 18, 1–15; Lk 1, 47–50. 53–55; Mt 8, 5–17
2 A Tob 2, 9–14; 3, 1a; Ps 112; Mk 12, 13–17	15 P 2 Kor 6, 1–10; Ps 98; Mt 5, 38–42 (III sav.)	28 S Išm 1, 13–15; 2, 23–24; Ps 30; 2 Kor 8, 7. 9. 13–15; Mk 5, 21–43 (I sav.)
3 T Tob 3, 1–13. 16–17a; Ps 25; Mk 12, 18–27	16 A 2 Kor 8, 1–9; Ps 146; Mt 5, 43–48	29 P Apd 12, 1–11; Ps 34; 2 Tim 4, 6–8. 17–18; Mt 16, 13–19
4 K Tob 6, 10–13a; 7, 1b. 8–14; 8, 4–9a; Ps 128; Mk 12, 28b–34	17 T 2 Kor 9, 6–11; Ps 112; Mt 6, 1–6. 16–18	30 A Pr 19, 15–29; Ps 26; Mt 8, 23–27
5 P Tob 11, 5–15; Ps 146; Mk 12, 35–37	18 K 2 Kor 11, 1–11; Ps 111; Mt 6, 7–15	
6 Š Tob 12, 1–15. 20; giesmė: Tob 13, 2. 6–8; Mk 12, 38–44	19 P Oz 11, 1. 3–4. 8c–9; Iz 12, 2–6; Ef 3, 8–12. 14–19; Jn 19, 31–37	
7 S Ist 4, 32–34. 39–40; Ps 33; Rom 8, 14–17; Mt 28, 16–20	20 Š Iz 61, 9–11; 1 Sam 2, 1. 4–8; Lk 2, 41–51	
8 P 2 Kor 1, 1–7; Ps 34; Mt 5, 1–12 (II sav.)	21 S Job 38, 1. 8–11; Ps 107; 2 Kor 5, 14–17; Mk 4, 35–41 (IV sav.)	
9 A 2 Kor 1, 18–22; Ps 119; Mt 5, 13–16	22 P Pr 12, 1–9; Ps 33; Mt 7, 1–5	
10 T 2 Kor 3, 4–11; Ps 99; Mt 5, 17–19	23 A Pr 13, 2. 5–18; Ps 15; Mt 7, 6. 12–14	
11 K Apd 11, 21b–26; 13, 1–3; Ps 98; Mt 10, 7–13	24 T Iz 49, 1–6; Ps 139; Apd 13, 22–26; Lk 1, 57–66. 80	
12 P 2 Kor 4, 7–15; Ps 116; Mt 5, 27–32	25 K Pr 16, 1–12. 15–16; Ps 106; Mt 7, 21–29	
13 Š 2 Kor 5, 14–21; Ps 103; Mt 5, 33–37	26 P Pr 17, 1. 9–10. 15–22; Ps 128; Mt 8, 1–4	

Birželį popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

Bažnyčios – kad tarptautinės pastangos padėti neturtingoms šalims duotų greitų ir konkrečių rezultatų palengvinant nepakeliamą jų įsiškolimo užsieniui našta;

mūsų – kad vietinės Bažnyčios, tarnaujančios smurto bei prievartos draskomuose regionuose, susilauktų viso pasaulio katalikų meilės ir konkrečių artumo ženklų.

už juos numirė ir buvo prikeltas. Todėl nuo šiol mes nebenorime nė vieno pažinti kūno požiūriu. Jei mes ir buvome pažinę Kristų kūno požiūriu, tai dabar mes taip jo nebepažįstame. Taigi kas yra Kristuje, tas yra naujas kūrinys. Kas buvo sena – praėjo, štai atsirado nauja“ (2 Kor 5, 14–17).

28 d. – XIII eilinis sekmadienis. Apmąstydami mirusios mergaitės prikėlimo stebuklą, mes suvokiame, kad Dievas yra ir mirties Viešpats. Ir per mirties vartus Jis mus perveda į gyvenimą, kaip pasakytų Jėzus, „į namus, kuriuose daug buveinių“.

„Tad, būdami visa ko pertekę – tikėjimo, žodžio, pažinimo, visokeriopo uolumo ir mūsų meilės, – pasirodykite pertekę ir dosnumo. <...> Jūs gi pažįstate mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus malonę ir žinote, jog jis, būdamas turtingas, dėl jūsų tapo vargdieniu, kad jūs taptumėte turtingi per jo neturtą. <...> Šiuo metu jūsų perteklius tepapildo jų nepriteklių, kad vėliau jų perteklius atpildytų jūsų nepriteklių ir būtų lygybė, kaip parašyta: *Kas daug surinko, neturėjo pertekliaus, o kas mažai – nekenčėjo nepritekliaus*“ (2 Kor 8, 7. 9. 13–15).

Iškilmės, šventės ir minėjimai

1 d. minime šv. kankinį Justiną (II a.). Jis – Telšių vyskupijos globėjas.

„...aš esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei dabartis, nei ateitis, nei galybės, nei aukštumos, nei gelmės, nei jokie kiti kūriniai negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje“ (Rom 8, 38–39).

3 d. – Ugandos kankinių šv. Karolio Luangos ir jo draugų minėjimas (XIX a.).

„Iki šios valandos badaujame ir trokštame, esame nuogi ir mušami, esame be pastogės ir vargstame, darbuodamiesi savo rankomis. Keikiami mes laiminame, persekiojami ištveriamė, piktžodžiaujami maloniai atsakome. Iki šiol esame laikomi pasaulio sąslavomis, visų atmatomis“ (1 Kor 4, 11–13).

5 d. – šv. vyskupo kankinio Bonifacio minėjimas (VII–VIII a.).

„Štai tikras žodis: Jei mes su juo [Kristumi] numirėme, su juo ir gyvenime. Jei ištversime, su juo ir karaliausime“ (2 Tim 2, 11–12).

11 d. – šv. apaštalo Barnabo šventė. Apaštalo darbų knyga kalba apie Barnabū vadintą Juozapą, apaštalavusį drauge su Pauliumi.

„Tai jis [Kristus] paskyrė vienus apaštalais, kitus pranašais, evangelistais, ganytojais ir mokytojais, kad padarytų šventuosius tinkamus tarnystės darbui, Kristaus kūno ugdymui, kol mes visi kaip vienas tikėdami ir pažindami Dievo Sūnų, tapsime tikrais vyrais pagal Kristaus pilnatvės amžiaus saiką“ (Ef 4, 11–13).

13 d. minime Bažnyčios mokytoją šv. Antaną Paduvietį (XIII a.), Vilkaiviškio vyskupijos globėją.

„Supraskite, koks dabar laikas. Išmušė valanda jums pabusti iš miego. Dabar išganymas arčiau negu tuomet, kai įtikėjome. Naktis nuslinko, diena prisiartino. Tad nusimeskime tamsos darbus, apsiginkluokime šviesos ginklais!“ (Rom 13, 11–12).

19 d. – Švč. Jėzaus Širdies iškilmės. Maldos už kunigų šventumą diena. Benediktas XVI pranešė apie šią dieną prasidėsiančius ypatingus **Kunigų metus**, per kuriuos Arso kleboną šv. Joną Mariją Vianėjų paskelbs visų pasaulio kunigų globėju. Šitie metai, truksiantys iki 2010 m. birželio 19-osios, bus skirti kunigų dvasiniam tobulėjimui skatinti. Šiemet minimos šv. kun. J. M. Vianėjaus mirties 150-osios metinės.

„Man, iš visų šventųjų mažiausiajam, atiteko malonė skelbti pagonims nesuvokiamus Kristaus turtus ir atskleisti visiems, kaip turi išsipildyti šita paslaptis, nuo amžių uždengta Dieve – visų dalykų Kūrėjuje, – kad dabar per Bažnyčią taptų žinoma kunigaikštystėms ir valdžioms danguje daugiopie Dievo išmintis. Tai atitinka amžinąjį nutarimą, įvykdytą mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje. Jį tikėdami, mes drąsiai ir su pasitikėjimu einame prie Tėvo.“ (Ef 3, 8–12).

20 d. – Nekaltosios Švč. Mergelės Marijos Širdies minėjimas.

„...dėl Jėzaus Kristaus Dievas suteikė

jums savo malonę. Per jį jūs praturtėjote visa kuo – visokiu žodžiu ir pažinimu – ir Kristaus liudijimas tapo tvirtas. Todėl jums, laukiantiems mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus apsiareiškimo, nestinga jokios malonės dovanos“ (1 Kor 1, 5–7).

24 d. – šv. Jono Krikštytojo gimimo iškilmės. Jis – Kauno arkivyskupijos globėjas.

„...tegu nebeviešpatauja jūsų mirtin-game kūne nuodėmė, kad vėl nepasiduo-tumėte jo geismams. Ir neduokite nuodėmei savo kūno narių kaip nedorybės ginklų, bet paveskite Dievui save kaip iš mirusiųjų atgijusius ir savo narius – kaip teismo ginklus. Jumyse neturi viešpa-tauti nuodėmė: jūs ne įstatymo, bet malonės galioje“ (Rom 6, 12–14).

29 d. – šv. apaštalo Petro ir Pauliaus iškilmės. Užbaigiami Apaštalo Pauliaus metai.

„Aš jau esu atnašaujamas, ir mano iškeliavimas arti. Iškovoju gerą kovą, baigiau bėgimą, išlaikiau tikėjimą. Todėl manęs laukia teismo vainikas, kurį aną dieną man atiduos Viešpats, teisingasis Teisėjas, – ir ne tik man, bet ir visiems, kurie su meile laukia jo pasirodant“ (2 Tim 4, 6–8).

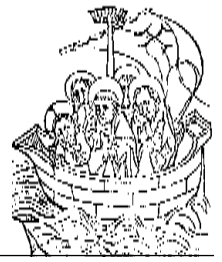
„Aš esu Jėzus, kurį tu persekioji“ (Apd 9, 4) – šiuose Prisikėlusiojo žodžiuose, kurie perkeičia visą Sauliaus gyvenimą, slypi mokymo apie Bažnyčią, kaip Kristaus mistinį kūną, esmė. Prisikėlęs Jėzus Kristus liko su kūnu ir asmeniškai dalyvauja Bažnyčios gyvenime. Kiekvieną sekmadienį dalyvaujami Eucharistinėje aukoje vis iš naujo tampame Kristaus Kūno nariais. Šitaip esame siunčiami šventinti pasaulį.

Drauge su popiežiumi ir mes kviečiame visus: „Dėkokime Viešpačiui, kad pašaukė Paulių, melskime jį, kad ir nūdien dovanotų prisikėlimo liudytojų, kurie, apšviesti Kristaus meilės, gebėtų nešti Evangeliją mūsų laikų žmonėms. Šventasis Pauliau, melski už mus!“

Drauge su Pauliumi ir mes Jums linkime: „Malonė jums ir ramybė nuo Dievo, mūsų Tėvo, ir Viešpaties Jėzaus Kristaus!“

Kun. Artūras KAZLAUSKAS

Bažnyčios pulsas

Popiežius ir Visuotinė Bažnyčia

Gegužės 8–15 d. Benediktas XVI lankėsi Šventojoje Žemėje. Visos popiežių kelionės turėtų būti pirmiausia svarstomos Bažnyčios apaštališkosios misijos kontekste, nes Šventasis Tėvas visada keliauja po pasaulį ne kaip politinis lyderis, bet kaip ganytojas, vykdamas apaštalui Petriui skirtą pareigą „stiprinti brolius“. Tačiau pastaroji kelionė į Jordaniją, Izraelį ir palestiniečių autonominės valdžios teritoriją negalėjo išvengti ir labai stiprių politinių, kultūrinių ir tarpreliginių implikacijų. Ir prieš kelionę, ir jos metu ne

Benediktas XVI su religinių bendruomenių lyderiais Nazarete. 2009 m. gegužės 14 d. EPA-ELTA nuotrauka

kartą pabrėžta, kad Benediktas XVI keliauja kaip „taikos pilgrimas“. Toks apibūdinimas turbūt geriausiai atspindi Bažnyčios tikslus ir ketinimus tiek Palestinos konflikte, tiek santykiuose su islamu ir judaizmu, taip pat viso pasaulio krikščionių pareigą rūpintis Šventojoje Žemėje gyvenančia krikščionių mažuma.

Prieš vykdamas į Jeruzalę, Betliejų ir Nazaretą, pirmosiomis kelionės dienomis popiežius aplankė mažiau žinomas, atokiau nuo svarbiausių, piligrimų numintų takų esančias šventąsias vietas Jordano upės rytiniame krante, Jordanijoje. Tai Nebo kalnas, nuo kurio po keturiasdešimties metų klajonių Mozė pagaliau išvydo Pažadėtąją Žemę (bet pats jos taip ir nepasiekė), ir Jordano

Betanija, kur Jonas pakrikštijo Jėzų.

Jordanijoje nuo seno vyrauja krikščionims palanki ir dialogui atvira atmosfera. Būtina paminėti, kad nemažo dėmesio sulaukęs 2007 m. rudenį paskelbtas 138 islamo lyderių atviras laiškas popiežiui, davęs pradžią naujam katalikų ir musulmonų bendradarbiavimo procesui, buvo parašytas būtent Amane ir pagrindiniai jo iniciatoriai buvo Jordanijos karaliaus dėdė ir pusbrolis. Tai be galo svarbu. Ypač jei prisiminsime, kad Jordaniją valdanti Hašemitų dinastija nuo seniausių laikų buvo Mekos emyrai, kad šiai giminei priklauso pranašo Mahometo įpėdinių titulas, o dabartinis karalius Abdallah II yra keturiasdešimt trečios kartos Mahometo vaikaitis. Tad būtent šita giminė, o ne kažkokios „alkaidos“ turi didžiausią istorinę teisę save vadinti tikraisiais musulmonais ir kalbėti jų vardu.

Po trumpo sklandaus vizito taikioje ir svetingoje Jordanijoje gegužės 11 d. Benediktas XVI atvyko į Izraelį. Jau pirmąją vizito dieną įvyko didžiausią Izraelio visuomenės ir tarptautinės žiniasklaidos dėmesį patraukęs apsilankymas Yad Vashem memoriale. Ką pasakys popiežius vokiečiai, paauglystėje priklausę *Hitlerjugendui* ir karo pabaigoje tarnavę *Wermachte*? Deja, tik tai terūpėjo daugeliui stebėtojų. Šitokią nusistatymą vargu ar būtų pakeitusi informacija, kad į nacistinę jaunimo organizaciją jaunasis Josephas Ratzingeris savo noru nestojo ir kad vokiečių kariuomenėje tarnavo tik kelis mėnesius sunkvežimių gamyklą saugojusiamie pagalbiniam priešlėktuvinės gynybos dalinyje Bavarijoje.

Kur kas palankiau popiežių sutiko Betliejaus palestiniečiai. Jėzaus gimtasis miestelis yra Jeruzalės priemiestyje, bet priklauso palestiniečių autonominės valdžios teritorijai, nuo Izraelio atskirtai prieš keletą metų pastatyta siena. Benediktas XVI aplankė Gimimo baziliką, aikštėje prie jos aukojo Mišias, taip pat buvo nuvykęs į pabėgėlių stovyklą, įkurtą po 1967 m. „šešių dienų karo“. Ir sutikimo, ir atsisveikinimo ceremonijos vyko taip, tarsi Palestina jau būtų nepriklausoma valstybė. Popiežius visiškai atvirai kalbėjo apie palestiniečių teisę į „suvereniją ir nepriklausomą tėvynę“.

Priešpaskutinė piligrimystės Šventojoje Žemėje diena buvo skirta Nazaretui. Čia įvyko ir viena spontaniškiausių bei „simpatiškesnių“ visos šios kelionės akimirkų: popiežiaus, vietos katalikų, žydų, musulmonų ir drūzų bendruomenių vadovai susikibę rankomis meldėsi už taiką. Žinoma, vizito Nazarete svarbiausias įvykis buvo popiežiaus malda Apreiškimo bazilikoje, gaubiančioje Marijos namų vietą. Mums malonu prisiminti, kad šios, tik prieš keturis dešimtmečius baigtos statyti naujos bazilikos kieme tarp kelių dešimčių Marijos atvaizdų iš svarbiausių šventovių pasaulyje yra ir stilizuotas Aušros Vartų Marijos paveikslas.

Galiausiai, paskutinę vizito dieną, popiežius aplankė svarbiausią Šventosios Žemės šventą vietą – Jeruzalės Šventojo Kapo baziliką. Atsisveikinimo ceremonija Tel Avivo oro uoste buvo kur kas šiltesnė negu pirmieji žingsniai atvykus į Izraelį. Benediktas XVI dar kartą priminė apaštalo šv. Pauliaus Laiško romiečiams palyginimą apie krikščionis, kaip laukinė alyvmedžio šakelė įskiepytus į senąją taurų alyvmedį, kurį Dievas nuo seno yra išsirinkęs. Labai šiltai su popiežiumi atsisveikino ir prezidentas, Izraelio valstybės kūrėjų kartai priklausantis litvakas iš Baltarusijos Šimonas Peresas.

Lietuva

Gegužė Lietuvos bažnyčiose prasideda nuo dangiškosios Motinos Marijos ir mūsų žemiškųjų motinų pagerbimo. Šiomet paskutinis pavasario mėnuo prasidėjo dar vienu akcentu: gegužės 1–3 d. sostinėje šurmuliavo tarptautinis Taizė jaunimo susitikimas „Pasitikėjimo piligrimystė Vilniuje“, sutraukęs per 5 tūkst. jaunuolių iš Lietuvos, aplinkinių Baltijos ir tolimesnių Europos šalių. Jame dalyvavo Taizė bendruomenės prioras brolis Aloyzas, į teminius renginius kviešti aukšti įvairių konfesijų dvasininkai, menininkai, rezistentai, visuomenės veikėjai, politikai. Nors skelbta, jog tai vienas didžiausių renginių Lietuvos tūkstantmečio ir Vilniaus – Europos kultūros sostinės metais, į oficialias programas jis neįtrauktas, tad lieka retoriškai klausti, kada (be Dainų šventės) ketinama dar sutraukti tiek jaunimo į Tūkstantmečio ir kultūros sostinės renginius?

Taizė pamaldos Vilniaus arkikatedroje. Antano Kavaliuko nuotrauka

Gegužės 9 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarija pakvietė į tarptautinę mokslinę konferenciją, skirtą šv. Pauliaus gimimo 2000 metų jubiliejui; pranešimus joje skaitė tiek Lietuvos, tiek užsienio svečiai. Besidomintiems tai buvo puikus akordas baigiant Apaštalo Pauliaus metus.

Atgarsio visuomenėje susilaukė gegužės 9 d. „Lietuvos ryte“ aptarta kun. S. Kasmausko paskyrimo mūsų kariuomenės vyriausiuoju kapelionu istorija. Po savaitės pasirodžiusiame LVK pirmininko arkivyskupo S. Tamkevičiaus atvirame laiške šio laikraščio redakcijai straipsnio teiginiai buvo paneigti. Ganytojas apibendrino padėtį ir taip kreipėsi

į visus žiniasklaidininkus: „Mes esame labai maži ir mūsų tarpusavio peštinės pasitarnauja ne Lietuvos žmonėms. Šiuo metu jie iš Bažnyčios, iš valdžios ir iš visuomenės informavimo priemonių laukia daugiau šviesos ir padaršinimo.“ Pridursime, kad jeigu panašūs klausimai būtų išsamiai aptarti Bažnyčios viduje, o ne viešumoje, galbūt vėliau jie skaudžiai nepratrūktų išorėje.

Kad yra tikrai puikių žurnalistų, liudija ir tai, jog Šeštinių sekmadienį švenčiant Pasaulinę visuomenės komunikavimo dieną arkivysk. S. Tamkevičius jau vienuoliktą kartą iš eilės paskelbia apie *Bažnyčios kronikos* fondo apdovanojimus žiniasklaidininkams už objektyvios žurnalistikos ir krikščioniškų vertybių puoselėjimą viešumoje. O tokių išties esama, nes per ankstesnius metus jau pastebėti dvidešimt du asmenys. Šiomet išskirti dr. Jonas Malinauskas – *Vatikano radijo* lietuvių programos atsakingasis redak-

torius ir dr. Nerijus Šepetys – *Naujojo Židinio-Aidų* redaktorius bei interneto portalo *alfa.lt* apžvalgininkas.

Džiugu, kad aukščiausios valdžios institucijos vis dažniau parodo dėmesį šeimos, motinystės klausimams. Štai gegužės 15 d. Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas surengė konferenciją „Žindymo politika Lietuvoje“, kurioje valdžios ir visuomenės dėmesys buvo atkreiptas į kūdikių žindymą, net įvardijus tai kaip *žindymo politiką* aptartas švietimo ir sveikatos apsaugos sričių vaidmuo ją įgyvendinant, išanalizuota užsienio šalių geroji patirtis šioje srityje.

Pagirtina Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostata; jos vadovas R. Dagys gegužę nesyk viešai pasisakė už tradicinės šeimos skatinimą, tuo susilaukdamas dalies žiniasklaidos pašaipos. Tarptautinės šeimos dienos proga ši ministerija visuomenei paskelbė pirmuosius „Šeimos ambasadorius“, savo kasdiene

veikla puoselėjančius šeimos vertybes ir pasiryžusius tai daryti ateityje. Tarp jų – daug visuomenei žinomų asmenų: Neringa Čereškevičienė ir jos vyras Alfredas, laidų vedėjai Asta ir Giedrius Malskiai, disko metiko Virgilijaus Alekno, krepšininko Sauliaus Štombergo, verslininkų Vaicekauskų ir Masiulių šeimos, Dalia ir Rolandas Vilkončiai, Jūratė ir Virgilijus Rudzinskai, Lionė ir Jurgis Lapinskai, Vanda ir Edmundas Petrauskai, Ona ir Giedrius Viduoliai, Erika ir Česlovas Kriščiūnai. Puiku, kad šeimos vertybės svarbios tampa ir verslo, sporto bei pramogų pasaulio žmonėms.

Šeimos ambasadoriai

Gegužės 16 d. Šv. Jono broliai ir sėserys kartu su Klaipėdos šeimos centru surengė šeimų dieną tema „Aš noriu jums nurodyti dar prakilnesnį kelią“. Tokios vienuolinių bendruomenių rengiamos šeimų dienos, šventės irgi tampa tradicija, parodančia gražų pašvęstųjų asmenų ir šeimų bendradarbiavimą.

Kaip ir pernai, gegužės 22–31 d. Lietuvoje buvo švenčiamos Tautų Sekminės. Šiuo tarptautiniu Katalikų charizminio atsinaujinimo tarnybos (ICCRS) projektu siekiama skleisti naują Sekminių kultūrą. Šiomet pagrindinis projekto renginys – Sekminių vigilija – vyko Kaucho arkikatedroje bazilikoje. O gegužės 31 d. Klaipėdoje antrąją „Vilties bėgimą“ surengė broliai pranciškonai ir onkohematologinių ligonių bendrija „Kraujas“. Šia akcija siekta atkreipti dėmesį į „Šv. Pranciškaus onkologijos centro“ projektą ir pradėti rinkti lėšas jo statybai. Malonu, kad kuriami nauji Sekminių šventimo papročiai, grįsti bendrystės, solidarumo ir vidinio gyvenimo puoselėjimu.

Jonas MALINAUSKAS,
Jonas ŽEMAITAITIS

Greičiau santuoką nutraukti nei bandyti ją išgelbėti?

Šeimos politikos aktualijos

Eglė TENDYTĖ, Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos administratorė

Šį pavasarį teisingumo ministras Remigijus Šimašius viešai paskelbė, kad svarstoma galimybė santuokų registravimą ir jų nutraukimą bendru sutuoktinių sutarimu ateityje perduoti notarams (dabar santuokos registravimas yra patikėtas civilinės metrikacijos įstaigoms, o sutuoktinius išskirti gali tik teismai). Ką gi reiškia tokie Teisingumo ministerijos planai?

Teismo vaidmuo patvirtinant abipusį sutarimą dėl skyrybų. Teigiama, kad šiuo metu teismų darbo krūvis yra ypač didelis, tad būtina jį mažinti, kiek įmanoma atsisakant nebūtinų teismams procedūrų, apsunkinančių ir jas „įveikti“ bandančius asmenis, ir valstybę. Kaip viena iš teismams nereikalingų funkcijų ir įvardijamas santuokos nutraukimas esant abipusiam sutarimui, nes būtent dėl teismų „apkrovimo“ santuokos nutraukimo klausimai sprendžiami į juos neįsigilinant. Todėl galima teigti, kad dabartinis reglamentavimas teismams

lema – teismų „apkrovimas“ – spręsti na būtent šeimos institucijos sąskaita (pagal šią logiką juk lengviausias būdas, kaip sutaupyti biudžeto lėšų, kaip žinia, būtų motinystės pašalpų apkarpymas... bet Vyriausybė šiuo klausimu, regis, laikysis garbingai iki galo)? Ar skyrybas patikint notarams nebūtų sumenkinama šeimos instituto reikšmė, nes jos reikalai būtų sprendžiami žemesniu jurisdikcijos lygiu, o santuoka/ištuoka taptų tik dar vienu greito vartojimo produktu?

O gal notarams nekilnojamojo turto

sandorių „bado“ sąlygomis reikia papildomų pajamų šaltinių? Patikėti notarams santuokos nutraukimo abipusiu sutarimu funkciją būtų puiki išeitis, nes iš kasmet Lietuvoje nutraukiamų apytikriai 10 000 santuokų per 95 proc. įvyksta būtent bendru sutarimu.

Reakcija į pasiūlymus. Tokią Teisingumo

ministerijos iniciatyvą galima traktuoti kaip šeimos vertybių nuvertinimą. Todėl Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija (toliau NŠTA) reagavo į išplatintame ministro R. Šimašiaus pranešime pateiktą siūlymą ir parengė savo pranešimą, kuriame teigiama, jog „skyrybos yra kraštutinė šeimos krizių sprendimo

priemonė, sukelianti skaudžius teisinius ir psichologinius padarinius“. Pasak NŠTA pirmininko Tomo Šalkausko, „valstybė privalo iš esmės pakeisti požiūrį – pirmiausia skirti dėmesį bei psichologinę ir kitą pagalbą krizę išgyvenančiai šeimai, sutuoktiniams dar net nepradėjus skyrybų proceso. Valstybė turi išnaudoti visas savo galimybes bei resursus tam, kad šeima būtų išsaugota, ir tik vėliau, kai nepadaeda jokios priemonės, leisti atlikti teisinę skyrybų procedūrą“.

NŠTA taip pat kreipėsi į Teisingumo ministeriją norėdama sužinoti, kokius tolesnius veiksmus ši ministerija yra numačiusi dėl skyrybų proceso supaprastinimo. Tuomet mūsų asociacijos atstovai buvo pakviesti į Teisingumo ministerijoje vykusią diskusiją, kurioje kalbėta, kad vis dėlto reikėtų „apsunkinti“ santuokos nutraukimą, siekiant sudaryti daugiau galimybių ją išsaugoti, skatinant sutuoktinius lankytis pas psichologus, tačiau pastarieji brangiai kainuoja. Kaip buvo paminėta, pigiau kainuotų padidinti teisėjų skaičių...

Kokios išvados? Galbūt Teisingumo ministerijos siūlymams ir būtų galima pritarti, jei tik būtų sudarytos prielaidos, kad tokie pasikeitimai išeitų į gera ŠEIMAI, o ne kam nors kitam. Notarams perėmus teismų funkcijas šioje srityje, jiems turėtų būti perkelti ir visi dabar egzistuojantys „saugikliai“ bei priimta papildomų. O svarbiausia – kiek įmanoma UŽTIKRINTA, kad notarai šių funkcijų neatliktų formaliai. Tam, žinoma, reikalingi įstatyminiai įpareigojimai, kurių notarai laikytųsi ne savo nuožiūra, bet privalomai. Galbūt tada sumažėtų ir skyrybų?

Algirdo Kazlos nuotrauka

suteikia pakankamai daug sprendimo laisvės ir įgaliojimų, būtinų nagrinėjant santuokos nutraukimo bylas, tačiau jų efektyvumas priklauso nuo to, kaip konkretus teisėjas konkrečiu atveju tas galimybes išnaudoja.

Kodėl? Tad norisi paklausti: kodėl viena valstybės administravimo prob-

Rinkimų pamokos

Tomas VILUCKAS

Įtikinama Dailios Grybauskaitės pergalė prezidento rinkimuose, be abejo, įeis į Lietuvos istoriją. Ir ne vien todėl, kad ji – pirmoji moteris, tapusi mūsų valstybės vadove. Jos triumfas rinkimuose atskleidė du svarbius mūsų visuomenės ypatumus.

Visų pirma šie rinkimai parodė, kad Lietuvoje yra žmogus, ryškus lyderis, kuris nesikrato atsakomybės ir noriai, turėdamas aiškią viziją, imasi darbo mažinant šalį kamuojančias problemas. Negana to, šiuo žmogumi pasitiki piliečiai. Juk 68,17 proc. rinkėjų balsų reiškia besąlygišką piliečių pasitikėjimą naujosios vadovės asmeniu.

Tiesa, būtų nedovanotina klaida manyti, jog D. Grybauskaitė padarys stebuklą ir vienu mostu pakeis šalies raidą, ekonomiką. Ji nėra kokia nors stebukladarė, gelbėtoja, šventoji, legendų didvyrė. Kartais išrinktoji prezidentė lyginama su mūsų literatūros klasiko Balio Sruogos dramos „Apyaušrio dalia“ pagrindine heroje. Prisiminkime, kad šiame kūrinyje vaizduojama XVIII amžiaus pabaigos Lietuva, Stanislovo Poniatovskio laikai, lenkų-lietuvių valstybės irimas, kai lietuviškoji dvasia išlieka tik tarp paprastų, bet stiprių žmonių, kurių vedle tapo Radvilų palikuonė Dalia.

Tokias aliuizijas, atrodytų, tik patvirtina didelis už D. Grybauskaitę balsavusių rinkėjų procentas. Juk tai leidžia tikėtis, kad jinai gali tapti tautą vienijančia figūra. Jei išrinktoji prezidentė sugebės ne tik būti politinės sistemos dalimi, bet ir pakils virš jos, tuomet ji įgyvendins telkiančios lyderystės idėją ir mes sulauksime, kad reikalai šalyje pakryps į gerą pusę.

Vis dėlto tikri, apčiuopiami pokyčiai priklauso ne nuo vieno asmens. Svarbu ir tai, kokie žmonės padės naujajai šalies vadovei vykdyti jos rinkimų programoje iškeltus uždavinius. Drįskime tikėtis, kad jos komandoje atsiras vietos ir tvirtų krikščioniškų pažiūrų asmenims. Pagaliau turime sulaukti, kad šalies politinėje sistemoje baigsis slaptų susitarimų, užkulisinių sandėrių, manipuliacijų era. Akivaizdu, jog D. Grybauskaitė nėra tas žmogus, kuriuo būtų galima naudotis, už kurio nugaros būtų galima regėti intrigas. Tad tai suteikia vilties, kad pamažu mūsų politinėje kultūroje įsitvirtins nauji papročiai.

Kitas svarbus dalykas, kurį galime įžvelgti rinkimų rezultatuose, – tai, kad tampame demokratiškai brandesne visuomene. Prieš pat rinkimus žinias klaidoje bandyta visaip žeminti būsimąją šalies vadovę. Taip pat teigta, kad piliečiai laukė gelbėtojo ir jį surado eurokomisarės asmenyje, kad žmonės nežino prezidentinių galių, todėl puoselėja per didelius lūkesčius, kad yra užliūliuoti sociologinių apklausų duomenų. Toks kai kurių politinių ideologų, analitikų, viešojo diskurso architektų kelerius metus kurtas niekinamas požiūris į savo šalies piliečius priklauso vakardienai. Juk Lietuvos žmogus buvo tiek sykių skaudžiai nuvilintas, kad jis jau nebegali vėl akiai sudėti nerealių lūkesčių į kokį nors asmenį. Be to, šiuolaikinis žmogus negyvena informacinėje atskirtyje, kuri jam trukdytų

įvairiapusiškai susipažinti su kandidatais, jų biografijomis, asmeniniu gyvenimu. Mokomės skirti pelus nuo grūdų. Gal todėl Lietuvos vyskupai prieš prezidento rinkimus neparašė jokio laiško tikintiesiems, tuo tarsi bylodami, jog pasirinkimo kriterijai žinomi ir esame pakankamai brandūs deramai pasirinkti.

Šiuos kriterijus vėl teks prisiminti birželio 7-ąją. Deja, mūsų rinkimų sistema taip nedėkingai suręsta, kad per pusę metų turėsime trečią kartą dalyvauti rinkimuose, šįsyk rinkdami Lietuvos atstovus į Europos Parlamentą. Gali susidaryti įspūdis, kad šie rinkimai nesvarbūs, juk europarlamentarai kažkur toli, Briuselyje, ir sprendžia mums neopius klausimus. Tačiau atminkime, kad Europos Sąjungos šaknys yra krikščioniškos. Tikrai blogai, kad jos primirštos, bet ar taip nenutiko ir dėl to, kad kada krikščionys nusišalino nuo viso Seunojo žemyno reikalų? Nereikėtų tokių

Erlendo Bartulio nuotrauka

klaidų kartoti Lietuvoje. Tad aktyviai dalyvaudami rinkimuose, balsuodami už vertybėmis besivadovaujančius kandidatus, krikščionys gali (ypač esant menkam rinkėjų aktyvumui) svariai paveikti rezultatus. Tai tampa svarbu matant, jog šiuose Europarlamento rinkimuose partijų sąrašuose puikuoja ne vienas susikompromitavęs politikas, kaip antai Kirilas, Blinkevičiūtė, Paksas, Uspaskich. Mūsų balsai, atiduoti už kitaip mąstančius ir veikiančius politikus, užtvirtę kelią šiems ir panašaus plauko veikėjams atstovauti mūsų šalies interesams. Ar tai nėra mūsų krikščioniška pareiga?

Paskutiniam partizanui atminti

Kasmet birželio vidury vasaros pradžios džiugesį užtemdo Lietuvos ir jos žmonių likimą sulaužiusios sovietų okupacijos prisiminimai. Priverčia jie susimąstyti ir apie pokario kovas už laisvę, apie tuos, kurie padėjo galvas už mūsų šalį negailėdami nei jaunystės, nei gyvybės. Šiuos išgyvenimus, mintis, žinias rūpinamės perduoti savo vaikams ir vaikaičiams. Kol kas visa tebėra gyva žmonių pasakojimuose, bet greitai teliks užfiksuota tik knygoje, filmuose, muziejų ekspozicijose, paminkluose. Daug paminklų esame pastatę, daug dar norėtumėm pastatyti...

Šiame „Artumos“ numeryje pristatome vieną svarbų ir gal kiek neįprastą mūsų akiai paminklo paskutiniam Lietuvos partizanui Antanui Kraujeliui-Siaubūnui (1928 10 25–1965 03 17) projektą. A. Kraujelio atminimo įamžinimo fondas ketina pastatyti vietoj standartinės kelio rodyklės, nurodančios posūkį nuo Vilniaus–Utenos kelio

į Papiškių kaimą – partizano žūties vietą (kur jis palaidotas, iki šiol nežinoma).

Paminklo autorius skulptorius Vladas Urbanavičius, sukūręs ne vieną išraiškingą bei giliai prasmingą memorialinę skulptūrą, įrodė gebą įamžinti ir garsių, ir bevardžių Lietuvos herojų atminimą. Tarp jo darbų – Prisikėlimo kryžius tremtinių atminimui Želvos bažnyčios šventoriuje (2000), Bolivi-

joje žuvusios misionierės pranciškonės sesers Ksaveros (Emilijos Šakėnaitės) kenotafas Debeikių bažnyčios šventoriuje (2001), kenotafas GULAG'o kankiniams Lietuvos Nepriklausomybės akto signatarams Kazimierui Bizauskui, Pranui Dovydaičiui ir Vladui Mironui Vilniaus Rasų kapinėse (2007). Šiuo metu dailininkas kuria antkapį Vincentai, Stasiui ir Kaziui Lozoraičiams, kuris rudenį bus pastatytas Kauno Petrašiūnų kapinėse.

Partizano Kraujelio paminklas išoriškai labai paprastas. Tai stora (90x30 cm) sija, keturių metrų aukštyje palenkta lemtingojo Papiškių kaimo link ir užsibaigianti Vyčio kryžiaus ženklu. Apmąstydamas paminklo formą, parinkdamas medžiagą, skulptorius turėjo galvoje, kad jo kūriniui teks atlaikyti ir rudens darganas, ir galbūt piktus žmonių kėslius.

Paminklas įkomponuotas nedideliame žole apaugusiame žemės kauburėlyje, apjuostame paprastais lauko akmenimis. Tokia jo pagrindo forma primena kaimo darželius ir kartu – slaptus miško brolių kapus. Kauburėlis padeda dar labiau išryškinti paminklą neišraiškingo kraštovaizdžio fone. Vyčio kryžiaus ženklas (A. Kraujelis Vyčio kryžiaus 3-iojo laipsnio ordino po mirties apdovanotas 1998 m.) iš karto leis automobiliu vykstantiems suprasti, kad paminklas skiriamas žuvusiam kovotojui, partizanui, ir paskatins perskaityti net važiuotiems gerai matomas raides. Kitą informaciją numatoma pateikti ant greta pastatytos

paiškinimų lentos. Su ja galės susipažinti prie paminklo įrengtoje aikštelėje sustojusieji. Sidabru tviskančios nerūdijančio plieno A. Kraujelio vardo bei pavardės raidės, jo gyvenimo datos bei įrašas „Žūties vieta Papiškės 1,5 km“ aiškiai išsiskirs metalo rūdžių fone. Sidabru žibės ir Vyčio kryžiaus briaunos. Toks medžiagų derinys turi ir simbolinę prasmę: metalo rūdys primena sukepusį kraują, sidabras siejasi su bažnytinių paveikslų apkaustais – ypatingos atvaizdo pagarbos ženklu.

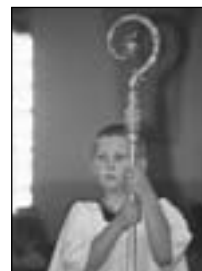
Sija, ją lenkiant, bus keletą kartų įpjauta. Įpjautos vietos jungiamos suvirinimo siūlėmis, kurias numatyta palikti nešlifuotas, kad lyg žaizdų randai paryškintų formos įtampą, suteiktų paminklui dramatiškumą. Lenkimas simbolizuotų A. Kraujelio gyvenimo kelią: jo ryžtą atsisakyti įprastos kasdienybės ir stoti į kovą su pavergėjais, kurią jis laimėjo, nes kaip gyveno, taip ir mirė būdamas laisvas žmogus. Kraujelis išėjo į mišką 1949-aisiais, kovojo 16 metų ir nepasidavė iki paskutinės akimirkos: kad nepatektų į nelaisvę, per kariuomenės operaciją, vadovaujamą KGB majoro Nachmano Dušanskio, apsuptas Onos ir Antano Pinkevičių name, kuriame slapstėsi, nusišovė, prieš tai sunaikinęs dokumentus.

Statydami paminklą Antanui Kraujeliui ne tik pagerbiame visus laisvės kovotojus, patvirtiname, kad ir mes išpažįstame tuos pačius idealus. Šis paminklas – mūsų santykio su praeitimi ženklas, skirtas dabarčiai bei ateičiai. Tad kalbėti turime tokia kalba, kuri liudytų šią, o ne vakarykštę dieną.

Dr. Giedrė JANKEVIČIŪTĖ

Norintieji prisidėti prie Antano Kraujelio paminklo statybos kviečiami siųsti aukas Kario-partizano Antano Kraujelio atminimo įamžinimo labdaros ir paramos fondui, sąskaitos Nr. LT267300010104555403.

Klausimai ganytojams

Išpažinties einu 4–5 kartus per metus. Kiekvieną sekmadienį stengiuosi dalyvauti šv. Mišiose, bet kai kada jas praleidžiu. Ar galiu priimti Komuniją per kitas Mišias, ar prieš jas pirmiau turiu priėti išpažinties? Eitvydas

Jeigu į sekmadienio Mišias nenuėinama be jokios priežasties, tada prieš kitas Mišias vertėtų atlikti išpažintį. Bet jei būta svarbios priežasties, tikrai galima priimti Švč. Sakramentą.

Ar galima tuoktis su savo krikštátėviu ar sutvirtinimo globėju? Monika

Dvasinės giminystės ryšys atsiranda tarp krikštijančio asmens ir krikštijamojo bei tarp krikštavaikio ir krikšto tėvų. Pagal 1917 metų Kanonų teisės kodeksą dvasinė giminystė buvo kliūtis tuoktis šio ryšio siejamiems tikintiesiems. Dabar galiojančiame Kanonų teisės kodekse šios kliūties nebėra ir tai nekludo santuokai. Iš Sutvirtinimo sakramento dvasinės giminystės ryšys neatsiranda.

Ar doras žmogus, ne dėl savo kaltės nepažinęs krikščionybės (nuo mažens visai kitaip auklėtas arba gyvenantis kitokio vyraujančio tikėjimo šalyje ir išpažįstantis tenykštę religiją), gali tikėtis po mirties patekti į rojų? Vilmantė

Nei Biblija, nei Romos Katalikų Bažnyčia nemoko, kad asmuo, ne dėl savo kaltės nepažinęs krikščionybės, numiręs eis į pragarą. Žmogaus kelias apima visą jo gyvenimą, kuriame Dievas kalba jam įvairiais būdais, ypač per sąžinę. Atvirai ieškantis tiesos, išiklausantis į sąžinės balsą ir jam paklūstantis žmogus tikrai šaukiamas į amžinąjį gyvenimą, ir mes pagrįstai viliamės, kad tokie asmenys bus išganyti. Nepažinusius Jėzaus, bet krikščioniškai besielgiančius žmones iškilus XX a. teologas Karlas Rahneris SJ vadino „anoniminiais krikščionimis“. Manytina, kad Dievo teisme tobulai susitiks gailėstingumas ir teisingumas, tad joks žmogus nebus nuskriaustas ir gaus tai, ko gyvendamas žemėje nusipelnė savo širdies tikėjimu ir darbais.

Esu katalikas ir žinau, kokia svarbi yra malda. Bet kodėl meldamiesi už mirusius kalbame *Viešpaties angelą*, taip pat *Tėve mūsų*, *Tikėjimo išpažinimą* ir kt.? Petras

Malda ištis labai svarbi. Ypač tylioji, vidinė, arba širdies, malda, kurios gelmėje pati Šventoji Dvasia

meldžiasi neišsakomais atodūsiomis (plg. *Rom 8, 26*): juk esame Šventosios Dvasios šventovė (plg. *1 Kor 6, 19*)! Kitos – žodinės – maldos yra tik priemonė, pagalba panirti į tą vidinę maldą – tikrąjį kelią į Tėvo Širdį. Be to, žmogus iš prigimties yra sociali, bendruomeninė būtybė, o malonė prigimties nesugriauna, tai ir malda gali būti ne tik asmeninė, bet ir bendruomeninė. Kiekvienoje bendruomenėje yra tam tikros taisyklės, ir visi jų turėtų laikytis, antraip būtų tik palaida bala. Tad ir bendruomeninė – žodinė – malda turi veržtis iš visų tais pačiais žodžiais.

Kodėl meldžiamės *Tėve mūsų*? Nes šios maldos išmokė Jėzus. Kalbame *Credo*, nes šioje maldoje sudėtos svarbiausios mūsų krikščioniškojo tikėjimo tiesos, jį sužadinančios ir palaikančios. *Viešpaties angelų* malda prisimename nuostabiausią žmonijos istorijos įvykį – Dievo įsikūnijimą, įvykusį per Mergelės Marijos nuolankumą ir klusnumą. Tad Ji mums yra kasdienis pavyzdys, kaip Dievas, jei visiškai atsiduodame Jo valiai (kad ir nesuprasdami), mūsų ir visos žmonijos gyvenime gali „padaryti didžių dalykų“ (plg. *Lk 1, 49*).

Kodėl šiomis ir kitomis maldomis meldžiamės už mirusiuosius? Todėl, kad visą Bažnyčią (mirusieji yra jos dalis) sieja šventųjų bendravimo slėpynys. Kaip meldžiamės už tėvus, draugus, už priešus ir persekiotojus, taip meldžiamės ir už mirusiuosius, nes visi esame „karališkoji kunigystė“ (*1 Pt 2, 9*) vieninteliame tikrajame Kunige – mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje, kuris maldėsi už mus IŠ MEILĖS. Tad ir kiekviena mūsų malda (ir už kartu su mumis tebekeliaujančius, ir už jau baigusius žemės kelionę) turi kilti IŠ MEILĖS, nes ji yra svarbiausia (plg. *1 Kor 13, 13*).

Melstis už visus žmones galima ir savais žodžiais, ir minėta tyliąja, vidine, arba širdies, malda, kai iš jos, visai be žodžių, trykšta tik užtarianti meilė. Tačiau meldamiesi bendruomeniškai maldos vienybei išreikšti vartojame tuos pačius žodžius – išmokytus paties Viešpaties arba duotus Motinos Bažnyčios, kurią įkvėpė Šventoji Dvasia.

Parengta pagal Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio bei Telšių vyskupijų interneto svetainių (žr. www.katalikai.lt), www.bernardinai.lt ir www.joanitai.org medžiagą

Gyvasis Žodis

Šventasis Raštas šeimoms

Kun. Kęstutis BRILIUS MIC

„Todėl mes be paliovos dėkojame Dievui, kad, priėmę mūsų paskelbtąjį Dievo žodį, jūs priėmėte jį ne kaip žmogaus žodį – bet, kas jis iš tikro yra – kaip Dievo žodį, kuris ir veikia jumoje, tikintieji. Jūs, broliai, tapote sekėjais Dievo bažnyčių Judėjoje, kurios yra Kristuje Jėzuje. Jūs tą patį iškentėjote nuo savo tautiečių, kaip ir jos nuo žydų, kurie nužudė Viešpatį Jėzų ir pranašus, kurie persekiojo ir mus. Jie nepatinka Dievui ir yra visų žmonių priešai, nes draudžia mums skelbti pagonims, kad šie būtų išganyti. Taip jie nuolat pildo savo nuodėmių sąaiką, ir ant jų krinta galutinė Dievo rūstybė.“ (1 Tes 2, 13–16)

Šventajam Raštui skaityti, Dievo išminčiai pažinti vien literatūrinio, istorinio, geografinio tyrinėjimo nepakan-ka. Daugelio sričių mokslininkai imasi tyrinėti Šv. Rašto tekstus, siekdami patvirtinti jo istoriškumą, autentiškumą arba norėdami sugriauti jo „mitus“ bei iššifruoti jo „kodus“. Ypač dabartyje sklindančios modernistinės arba „Naujojo Amžiaus“ (New Age) religinio sinkretizmo (įvairių religijų suplakimo į vieną) pažiūros Bibliją bando pateikti

dar labiau klaidina. Jei kas nors aprašytų mano gaminamų cepelinų, kiaušinieneš ar salotų receptą kaip nepaprastų ryšių, kilmės, sąsajų su druidų slaptomis knygomis, senųjų runų tekstais, etruskų dantiraščio lentelėmis turintį įvykį, tai net kvapą užgniaužęs iš pagarbos savo cepelinams klausyčiau tokių postringavimų. Ilgainiui gal net pradėčiau įsivaizduoti, kad ir man nuo jų kažkas darosi, tik belieka iki galo perkrimsti jų „kodo“ paslaptį, o tada įsigytomis galiomis užvaldyti ką nors didesnio už save...

Silvijos Knezeiktės nuotrauka

Tiek apaštalo Pauliaus laikais tesalonikiečių, tiek ir dabarties sąlygomis mūsų pačių išlaikytas tikėjimas Dievo Apreiškimu Šventajame Rašte verti pagyrimo ne dėl paties turinio, o dėl mūsų tikėjimo. Atskirai nesimdami vieno ar kito šių laikų modernisti-

tik kaip žmogiškosios minties, istorijos, sukauptos tautų patirties, įvairių religijų likučių san-kaupą. Vienaip ar kitaip tolstama nuo šios Knygos dieviškojo įkvėpimo bei Apreišimo prasmės.

Labai daug klaidinamų reikšmių Šventajam Raštui suteikė įvairios klasotės, pritempti „sutapimai“, kuriais jis pateikiamas lyg būtų fantastinė arba ezoterinė alcheminių receptų knyga. Tokie pasakymai, kaip „perskaičiau Da Vinčio kodą ir susidomėjau Šventuoju Raštu“, neretai prilyginami atsivertimui ir tik

nio, Šv. Raštą nusakralinančio, požiūrio kritikos ar apologijos, iš Laiško tesalonikiečiams 13-osios eilutės galime suvokti, koks esmiškas yra apsisprendimas priimti Dievo žodį, veikiantį mumyse. Toks apsisprendimas, kaip matome iš tolesnio teksto, Tesalonikos tikintiesiems atsiejė daug kančių, kurias kėlė Dievo priešai.

Bažnyčios dvasingumo tradicijoje ryški vienuolynuose (dažniausiai – iš senovinių knygų perrašinėtojų) kilusi gili dvasinė pagarba Šventraščiui ir jos raiška. Prieš atverčiant Šv. Rašto knygą

paprastai persižegnojama, patariama sukalbėti sielą apvalančią, proto nuolankumą išpažįstančią maldele. Šią Knygą patariama skaityti kartu su maldos, Dievo garbinimo, proto nuolankumo, dvasinės tylos intarpais. Pačioje Bažnyčios liturgijoje taip pat buvo daug su Šv. Rašto skaitymu, atnešimu, pernešimu susijusių nuorodų, kuriomis reiškama pagarba jame esančiam Dievo Žodžiui.

Dievo Žodžio, kaip aukščiausios, paties Dievo apreikštosios tiesos, knyga net ir pasaulietiniuose teismuose, juridiniuose aktuose buvo naudojama prisiekiant, liudijant kokių nors teiginių teisingumą.

Atmetus tarpreliginius ar politinius nesutarimus, gali kilti bendresnė mintis: kodėl dabarties mokslo, informacijos laikais taip siekiama ištrinti pagarbų, pamaldų požiūrį į šią Knygą kaip į dievišką? Atsakymą mums aiškiai pateikia dar iš savųjų laikų apaštalas Paulius šiomis Laiško eilutėmis: *kurie nužudė Viešpatį Jėzų ir pranašus, kurie persekiojo ir mus. Jie nepatinka Dievui ir yra visų žmonių priešai, nes draudžia mums skelbti pagonims, kad šie būtų išganyti.*

Taip ir mūsų dienomis veikiantys Dievo ir visų žmonių priešai labiausiai nenori, kad būtume išganyti. Neįmanoma vien politiniais, kultūriniais ar gamtos mokslų laimėjimais paaiškinti niekaip nesibaigiančios tokių tyrinėtojų neapykantos apreikštajam Žodžiui. Juk niekas nepiktžodžiauja kalbėdamas apie fizikos ar chemijos vadovėlius, geografijos atlasus, sudėtingas formules ar daugybės lenteles.

Bažnyčios atsakas dėl Šventojo Rašto dieviškumo būtų toks: grąžinti Dievo žodį į mūsų kasdieną, atnaujinti religinę kultūrą Šventraščio atžvilgiu, pagilinti religinį ir mokslinį jo pažinimą, ištikimai ir kūrybiškai mokyti apreikštųjų tiesų iš Šv. Rašto knygų, kad priimtume jį kaip *Dievo žodį*, kuris ir veikia jumoje, tikintieji.

Belieka palinkėti šeimoms, kad Šventraščio vieta lentynose, Dievo žodžio skaitymo valanda šeimose, kaip ir elgesys su pačia Knyga, atitiktų tikėjimą Šventojo Rašto dieviškumu.

Pasiaukojimo Švč. Jėzaus Širdžiai tradicija

Dr. Skirmantė SMILINGYTĖ-ŽEIMIENĖ

Pamaldumas Švenčiausiajai Jėzaus Širdžiai jau daugiau nei trys šimtmečiai yra svarbi Katalikų Bažnyčios savastis, paveikusi giluminius tikėjimo procesus, suteikusi galimybę naujai suvokti Išganytoją, praturtinusi liturgiją ir maldingumo tradicijas. Mūsų šalyje dar gyvas paprotys birželio mėnesį ypatingą pagarbą skirti Švč. Jėzaus Širdžiai, tad šįkart stabtelėkime prie intronizacijos – pasiaukojimo Išganytojo Širdžiai – aktų.

Tokiai garbinimo formai pradžia davė šv. Margarita Marija Alacoque (1647–1690), vizijose regėjusi Jėzų, parodžiusį liepsnojančią savo širdį ir patikinusį, kad jinai dega meile žmonijai. Būsimą šventoji ir jos nuodėmklausys Klodas la Kolombjeras 1675 m. pagal tėvo Klado sukurtą maldą pasiaukojimo Švč. Jėzaus Širdžiai, o vėliau Marija Margarita šį pamaldumą įdiegė savo – Paray-le-Monial vizitėčių – vienuolijoje: 1685 m. Išganytojo Širdžiai pasiaukojimo visos vienuolės, buvo pastatytas pirmasis minimo titulo altorius.

Iš intronizacijos aktų itin reikšmingas tautos, krašto ar valstybės pasiaukojimas Švč. Jėzaus Širdžiai. Ne sykį tokį aktą paskatino įžadų ir padėkos intencija. Tirolio gyventojai, 1796 m. dėkodami už išsigelbėjimą nuo prancūzų invazijos, pirmieji savo kraštą paaukojo Išganytojo Širdžiai. Belgija pasiaukojimo 1868 m., Ispanija – 1881 m., Austrija, dalyvaujant imperatoriui ir valdžios atstovams, – 1882 m. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, pamaldumas Jėzaus Širdžiai tapatinamas su taikos viltimi ir tautiniu identitetu. 1915-aisiais Atpirkėjo Širdžiai pasiaukojimo Prancūzija, 1920 m. – Lenkija.

Lietuvai tapus nepriklausoma šalimi, pamaldumas Jėzaus Širdžiai sparčiai plito, jį ypač skatino dvasininkai ir katalikai inteligentai, mokęsi užsienyje. 1922-aisiais Lietuvos moterų kultūros draugija pasiaukojimo Jėzaus Širdžiai, o trečiajame 1923 m. Kaune

vykusiame Lietuvos katalikų kongrese būtent moterų organizacijų atstovės kaip veiksmingiausią būdą tautiečių širdims gryninti ir tikėjimui stiprinti pasiūlė pasiaukoti Išganytojo Širdžiai. Kongresas vienbalsiai pritarė jų sumanymui paaukoti visą šalį. Regis, galime teigti, jog Lietuvoje, kaip ir kitose šalyse, Jėzaus Širdies kulto gyvybingumo pamatas – moterys katalikės.

Minėtos Lietuvos katalikų moterų iniciatyvos reikšmingumą paliudijo kun. Feliksas Kapočius tais pačiais 1923 m. išleistoje savo knygelėje „Jėzaus Širdis ir jos intronizacija“ (vėliau intronizacijos tema buvo išleista ne-

Lietuvos I Eucharistinio kongreso altorius, prie kurio Lietuva pasiaukojimo Švč. Jėzaus Širdžiai, P. Vileišio aikštėje Kaune. 1934 m. atvirukas

Šv. Margaritos Marijos Alacoque piešta Švč. Jėzaus širdis. XVII a. 8 dešimtmetis.

mažai leidinių), kuri suteikė impulsą šeimų, parapijų, įstaigų, kaimų, organizacijų pasiaukojimo aktų virtinei. Kun. F. Kapočius buvo vienas aktyviausių Jėzaus Širdies apaštalautojų Lietuvoje. Neatsitiktinai jis – Kauno Prisikėlimo bažnyčios, kur turėjo būti svarbiausias Lietuvoje Jėzaus Širdies altorius, statybos iniciatorius. 1934 m. vasario 22 d. vykusį Kauno arkivyskupijos pirmąjį sinodą F. Kapočius paragino paaukoti Švč. Jėzaus Širdžiai ir sulaukė visuotinio dvasininkų palaikymo. Tai tapo galutiniu postūmiu šalies intronizacijai. Per Lietuvos I Eucharistinį kongresą 1934 m. birželio 30 – liepos 1 d., dalyvaujant daugiataukstantinei miniai, buvo pašventinti Prisikėlimo bažnyčios pamatai. Paskutinę kongreso dieną arkivyskupas metropolitas Juozapas Skvireckas vadovavo Lietuvos pasiaukojimo Švč. Jėzaus Širdžiai apeigoms. Įvykio aktą pasirašė valstybės prezidentas, visi vyskupai, vyriausybės nariai ir daug kitų įtakingų asmenų.

Vėliau Eucharistiniam kongresui ir šalies pasiaukojimo aktui atminti išleistas albumas, kasmet iškilmingai minėta šalies intronizacijos data, buvo susibūrus autoritetingas šių renginių programos komitetas. Maldos apaštaltavimo sąjungos narių rūpesčiu 1936 m. garsiojoje Paray-le-Monialio bazilikoje Lietuvos pasiaukojimas Švč. Jėzaus Širdžiai įamžintas marmurine lenta.

Tokios karūnavimo-pasiaukojimo apeigos visuomet vyko prie Jėzaus Širdies atvaizdo, todėl jis XX a. I pusėje kabojo ne tik Dievo namuose, bet ir daugybėje kaimo trobų. Žmonės tikėjo šv. Margaritos Alacoque vizijoje Kristaus pasakytais žodžiais, kad jis laiminsiuos tuos namus, kur bus laikomas jo širdies atvaizdas. Neretai Jėzaus Širdies paveikslas (dažniausiai – įrėmintas reprodukcija) būdavo įsigijamas šeimos intronizacijai, o apeigoms pasibaigus jį pakabindavo garbingoje vietoje. Jonas Bružikas SJ nurodė, kad 1931 m. Lietuvoje buvo apie 30 tūkst. šeimynų, pasiaukojusių Jėzaus Širdžiai. Vadinausi, ne mažiau gyvenamųjų būstų turėjo aptariamąjį atvaizdą.

Vieną populiarenių Išganytojo Širdies vaizdinių sukūrė austrų dailininkas Hansas Zatzka (1859–1945). Jo kūrinio kopijos bei reprodukcijos atsirado tiek bažnyčiose (Keturalakių, Lekėčių, Paįstrio, Bijutiškio, Šateikių, Kelmės, Viešvėnų, Aleksoto ir kt.), tiek privačiuose būstuose. Minimo ar kito pavidalo Jėzaus Širdies paveikslas, kad ir nebuvo geros meninės vertės, tapo pagrindine namų puošmena. Svarbiau tai, kad juose gyveno ar tebegyvena dar vienas „šeimos narys“, kurio buvimas namų erdvėje įpareigojo namiškius laikytis Viešpaties priesakų. Atvaizdas budino žmonių sąžinę, veikė kaip tam tikras moralinis akstinas. Tarpukariu kai kurios poros jau per tuoktuves savo šeimą paaukodavo Jėzaus Širdžiai ir savo namuose laikė tokį devotinį paveikslą, kaip nuolat primenantį šio akto prasmę ir globojantį.

Pokalbis su šv. Pauliumi

Baigiantis Šventojo Pauliaus gimimo dutūkstantiesiems metams, siūlome kiek neįprastos formos jo biografiją. Tai neva interviu, kuriam kiekvienas žodis – tiesa. Tikimės, kad toks netradicinis šv. Pauliaus pristatymas skaitytojus sudomins labiau nei įprastinis pasakojimas. Rengiant šį straipsnį pasinaudota medžiaga, kuri 2008-aisiais buvo spausdinama Čenstakavoje (Lenkija) leidžiamame katalikiškame savaitraštyje „Niedzielia“.

Šventasis Pauliau, mums rūpi sužinoti apie Tavo gimtinę.

Gimiau Tarse. Mano tėviškė garsėjo burių laivams gamyba. Tai suprantama, nes Tarsas – Viduržemio jūros pakrantės miestas; dabar jis yra pietryčių Turkijoje, netoli sienos su Sirija. Deja, per 2 000 metų jis nutolo nuo jūros 15 kilometrų. Mano laikais jame gyveno 60 tūkst. žmonių. Tais laikais daug! Tarsas buvo provincijos sostinė. Jame klestėjo ne vien amatai. Čia būta mokytų vyrų, ir visi žinojo Tarso filosofų stoikų mokyklą. Kadangi miestas priklausė paeiluii hetitams, asirams, persams, graikams ir pagaliau romėnams, šios kultūros jame paliko pėdsakų. Nuo IV a. jį perėmė Bizantija ir dauguma tarsiečių jau buvo krikščionys. Tarse ilgai viešpatavo arabai, bet per Kryžiaus žygius juos išvijo, ir miestas pateko Armėnijos žinion. XIV a. jį užgrobė Egipto mameliukai, o XVI a. turkai. Tačiau Tarse vyko ne vienas sinodas, ir krikščionys čia jautėsi gana saugiai. 1915–1917 m. turkams surengus armėnų ir kitų krikščionių skerdynes, Tarse jų neliko nė vieno. Tik 1994-aisiais čia įsikūrė kelios krikščionių vienuolės. Labai lėtai, bet atgyja ekumeniška krikščionybė. Dabar mieste gyvena 180 tūkst. žmonių – turkų ir kurdų.

Prašytume pasakoti apie savo šeimą, paauglystę ir jaunulio amžių.

Mano senelis, labai pamaldus žydas iš Benjamino giminės, atsikėlė į Tarsą iš Galilėjos. Jis vertėsi palapinių gamyba. Tai buvo prestižinis amatas, duodavęs nemenkas pajamas. Tada Tarse gyveno apie 6 000 žydų, turėjusių prabangią graikų stiliaus sinagogą. Prie jos veikė mokykla, joje rinkiniai mokytojai mokė Penkiaknygės, žydų teisės, graikų literatūros, filosofijos. Namuose ir sinagogoje buvo vartojama aramėjų kalba, tačiau su kitataučiais bendraudavome graikiškai. Taigi, mokykla man davė solidų išsimokslinimą. Be to, išmokau ir palapinių gamybos verslo.

Mano tėvas buvo fariziejus – uolus Mozės sekėjas. Jis paveldėjo iš senelio palapinių dirbtuves ir tiekė palapines Romos kariuomenei. Tėvas gavo Romos pilietybę. Tai buvo itin reta privilegija. Tad Romos piliečiu savaime tapau ir aš. Būtent todėl turėjau du vardus: hebrajišką Sauliaus ir romėnišką Pauliaus. Be-

je, „paulius“ reiškia „mažas“. Ir buvau mažo ūgio, smulkaus kūno sudėjimo, visiškai menkutis.

Sulaukęs 18-kos, kaip dauguma jaunuolių iš pasiturinčių fariziejų šeimų, išvykau gilinti žinių į Jeruzalę. Norėjau tapti rabinu, todėl pradėjau mokytis garsiojo Gamalielio mokykloje. Atvykau 26-ais metais. Vyriausiasis kunigas tada buvo Kajafas, o Romos imperiją valdė Tiberijus. Imperatoriaus vietininko Palestinoje pareigas ėjo Poncijus Pilotas. Pas Gamalielį mokiausi 10 metų. Gyvenau kaip uolus ir karštas fariziejus. Buvau labai pamaldus ir radikaliai laikiausi protėvių tradicijų.

Skaitantis šv. Paulius. Miniatiūra iš *Petrus Comestor Bilijos istorijų*. XIV a., Ispanija

Tau būnant Jeruzalėje, ten jau veikė Jėzus. Ką apie Jį girdėjai? Ar susidūrei su Juo? Ką apie Jį kalbėjo jeruzaliečiai?

Kai atvykau į Jeruzalę, apie Jėzų ten dar nebuvo žinoma. Po kelerių metų išgirdau apie Joną Krikštytoją, kuris ant Jordano krantų skelbė netrukus pasirodysiantį Mesiją. Mokytojo leidimu mes, keli mokiniai, nuėjome jo pasiklausti. Susirinkusiai keliasdešimties žmonių grupei Jonas sakė, kad netrukus ateis galingesnis už jį, kuris krikštys Šventąja Dvasia ir ugnimi. Ragino atsiversti, bet aš pasikrikštyti į upę nebridau.

Netrukus pasklido girdas apie mokytoją ir išgydantįjį iš Galilėjos, jo padarytus stebuklus, piktųjų dvasių išvairymą, mokymą apie Dievo karalystę. Pradžioje niekas jo nelaukė Mesiju. Pas-

kui imta apie jį šnekėti, bet dauguma žmonių nekreipė dėmesio. Tai natūralu, nes iki Jėzaus iš Nazareto jau keli asmenys buvo pasiskelbę mesijais. Aš tuo laiku buvau paskendęs moksluose ir niekas aplinkui man nerūpėjo.

Kada pirmą kartą išgirdai apie Jėzų iš Nazareto?

Tai nutiko 31-aisiais. Girdėjau grupės fariziejų ginčą dėl jo. Pasakota apie raupsuotojo išgydymą, apsėstųjų išlaisvinimą. Vieni fariziejai sakė, kad tai prasčiokas, eilinis apsišaukėlis mesijas, o jo stebuklai tėra apgaulė. Kiti tvirtino patys girdėję Jėzų kalbant, ir tai būta ne tik išmintingų, bet ir pagavių

kalbų. Treti piktnosį, kad Jėzus negailestingai kritikuoja fariziejus. Tačiau manęs visa tai nedomino. Šiek tiek reagavau sužinojęs, kad du gerbiami ir turtingi fariziejai, Nikodemas ir Juozapas iš Arimatėjos, tapo jo šalininkais, o kai kurių namuose jis netgi paviešėjo. Dalis mano bendramokslių eidavo jo pasiklausti į Alyvų kalną. Tarp jų buvo ir Barnabas, apie kurį kalbėta, jog prisidėjo prie

Jėzaus mokinių. Tačiau man buvo įdomi tik Tora ir įžymių rabinų komentarai. Keliaujančio pamokslininko ir išgydančiojo mokymas manęs nedomino.

Ką fariziejai prikaišiojo Jėzui ir kaip jis tai atremdavo?

Jėzus gana aršiai kritikavo fariziejus, ypač rabinus – Rašto aiškintojus. Sakė, kad jie neteisūs, rabinų taisyklės prilygindami Dekalogui. Kaltino fariziejus puikybe ir veidmainiškumu. Šie prišildavo jam, kad nesilaiko šabo, neplauna rankų prieš valgį, nepaiso askezės. Jo mokyme fariziejai įžvelgė žydų religijos pamatų griovimą. Labiausiai piktnosį, kad jis atleidžia nuodėmes. Laikė Jėzų atskalūnu, kuriančiu naują sektą, kurią kuo skubiausiai reikia sunaikinti, kol ji neišplito visame krašte. Net buvo siūlančių jį nužudyti.

Savo laiškuose, šventasis Pauliau, beveik visai nerašai apie Jėzaus gyvenimą ir veiklą. Kodėl?

Manot, kad tie dalykai manęs nedomino? Domėjausi kiekviena Jėzaus gyvenimo, mokymo ir veiklos detale. Žinių buvo pakankamai ir Jeruzalėje, ir Damasko. Jas surinko ir tvarkė mano mokinys Lukas, graikas gydytojas, pasikrikštyjęs ir prisijungęs prie mūsų kelionių Antiochijoje. Tai buvo 50-ais metais. Daugelį žinių apie savo atsivertimą, gyvenimą ir veiklą aš irgi jam perdaviau. Lukas buvo nuodugnus ir skrupulingas tyrinėtojas, todėl sukaupė visą informaciją iš tada gausių Kristų asmeniškai pažinojusių mokinių. Jūs imta persekioti Jeruzalėje, todėl mokiniai bėgo į Damaską, Antiochiją, Aleksandriją, Kiprą, Romą. Labai daug ką papasakojo pabėgęs Petras.

Siūlau atkreipti dėmesį į mano laiškų išvadas, visiškai išplaukiančias iš svarbiausių Jėzaus gyvenimo įvykių: Eucharistijos įsteigimo, Prisikėlimo, Žengimo į dangų. Pačių pasakojimų apie Jėzaus gyvenimą esama pakankamai. Man labiau rūpėjo jo mokymas. Stengiausi rašyti apie Jėzų – Dievą, apie tai, kad jis visus žmones laiko savo vaikais. Rašiau žydams ir prozelitams.

Ar, be mums žinomų laiškų, dar ką nors parašei?

Mėgau rašyti laiškus. Be tų, kuriuos jūs žinote, rašiau savo gimtojo Tarso bendruomenei, prokonsului Kipre Sergijui Pauliui, Maltos ir Antiochijos krikščionims, Barnabui, Petru, Dionizui. Šie trylika laiškų dingo. Ir gerai, nes buvo atsiradę žmonių, norėjusių mane laikyti krikščionybės įkūrėju. Krikščionybę įkūrė Kristus – tik jis vienas, ir niekas daugiau.

Man priskirdavo ir autorystę laiškų, kurių nesu parašęs. Tai falsifikatai, parengti po mano mirties II amžiuje.

Sveikinu jus visus šventųjų pasveikinimu: telydi jus Dievo Tėvo ir Dievo Sūnaus palaima ir malonė, kad laikui atėjus būtumėte nepriekaištingai tyri.

Ramybė jums!

Parengė Vanda IBIANSKA

Paulius ir vyriškumas*

Dr. Ingrida GUDAUSKIENĖ

Savo kojomis ir anuometinėmis navigacijos priemonėmis įveikęs mažiausiai apie 17 000 kilometrų, patyręs ir atlaikęs įvairiausius kelionių sunkumus ir pavojus, dėl tiesos plaktas ir kalintas, bet likęs jai ištikimas, nuoseklus ir aiškus savo idėjomis ir nebijojęs diskusijų bei sankirčių su tokiais ankstyvosios Bažnyčios šulais kaip Petras ar Jokūbas, „studijozas“, eruditas, lemtingai paveikęs krikščionybės „geopolitiką“, perdėm jautrus žmogiškai tikrovei, didelio pašaukimo, aukščiausių siekių, ilgai tvėriančių draugysčių žmogus. Paulius...

Ką dar reikia įvardyti, kad jo figūrą išskeltume kaip imponuojančią vyriškumo emblemą? Regis, viso to priežastis nebuvo Pauliaus fizinių ar intelektinių jėgų perteklius, bet susitikimas su Nukryžiuotuoju ir Prisikėlusiuoju, lėmęs jo žvilgsnio platumas ir paradoksaliai atvėręs ne ką kita, o ankstesnių įsitikinimų klaidas... Kaip tik šis susitikimas tapo atskaitos tašku, kurio veikiamas Paulius formulavo įspūdingus raginimus, nukreipus į savo amžininkus, moteris ir vyrus. Šiandien tie raginimai skamba visiškai kitame istoriniame kontekste, bet yra pilni vidinės jėgos ir suponuoja užmojus, reikalaujančius didelio ryžto. Ar įdomūs jie „krisės laikų“ vyrams?

„Ar valgote, ar geriate, ar šiaip ką darote, visa darykite Dievo garbei. Nepiktinkite nei žydų, nei graikų, nei Dievo Bažnyčios, šitaip ir aš stengiuosi visiems viskuo patikti, ieškodamas ne savo naudos, bet to, kas naudinga daugeliui, kad jie būtų išgelbėti. Sekite mano pavyzdžiu, kaip ir aš seku Kristumi!“ (1 Kor 10, 31 – 11, 1). Taip Paulius kreipėsi į ano meto Korinto krikščionis, čia pat įvardydamas ir tai, jog kiekvieno vyro galva yra Kristus (płg. 1 Kor 11, 3).

Kad ir koku požiūriu žvelgtume į tokį „kartelės užkėlimą“, jis atrodo trikdantis bet kurio istorinio laikotarpio vyrams. Čia patenkame į galios, jėgos, įtakos sferų žaismą, o kristocentrinis tikėjimas staiga išardo visas žmogui perdėm ir įvairiais lygiais būdingas pretenzijas tokias sferas valdyti, palikdamas vienintelę taisyklę – „visiems viskuo“. Paulius besąlygiškai tampa atviras Jėzaus Kristaus įtakai, ir taip jo asmeninei istorijai atsiveria nauja perspektyva. Kristus – ir kiekvieno vyro galva. Ribotume dalykų plotį ir gylį, jei Kristaus kaip galvos idėją aiškintume jo autoriteto ar visagalybės žmogaus atžvilgiu sąvokomis. Šis įvaizdis, kaip aiškina ma šiandieninėje egzgezeje, išreiškia mintį, jog Prisikėlusysis į žmogaus istoriją siekia perkelti visą savo gyvybę, tiesiogiai ją veikia absoliučiomis savo vertybėmis ir šitaip kuria naują istorijos profilį, atitinkantį Dievo užmojų, Dievo širdies troškimą.

Prisikėlusysis yra galingas Dievo judesys žmogaus link, savo ruožtu apeliuojantis į žmogaus judesį Dievo link ir taip atveriantis jam atsiskleidimo galimybes. Šioje judesio sąveikoje žmogui atsiveria pažinimas, buvimo-tapimo žmogumi trajektorija, naujos kokybės dabartis ir ateitis. Paulių Dievo judesys taip „pagavo“, kad subrandino jame pamatinę nuostatą, dėl kurios jis galėjo pasakyti: „Aš gyvenu, tačiau nebe aš, o gyvena manyje Kristus“ (Gal 2, 20). Čia Paulius nieko nemistifikuoja ir jokių ekstazių neteigia. Jis glaustai įvardija paprastą dalyką: Kristaus vertybės yra mano vertybės. Jos visiškai Paulių užvaldo, ir tas Prisikėlusiojo gyvybingumo krūvis pradeda bręsti bei duoti vaisius jo žmogiškoje tikrovėje. Paulius šioje vietoje galėtų sakyti: Kristus yra mano galva.

Šios „aš-Kristus“ sąveikos dinamika žmogaus tikrovėje turi tendenciją visuotinai išsiplėsti. Todėl Paulius akivaizdžiai ugdo sąmoningumą, jog dieviškumo žymė – tai, kas lemia visų žmogiškosios egzistencijos kerčių kokybę: „Ar valgote, ar geriate, ar šiaip ką darote, visa darykite Dievo garbei.“ Taigi, vyrų pečiai yra verti Pauliaus aukštumų.

„Būdamas nuo nieko nepriklausomas, aš pasidariau visų vergas, kad tik daugiau jų laimėčiau. Žydamis buvau kaip žydas, kad laimėčiau žydus. Tiems, kurie laikosi įstatymo, tapau įstatymo tarnu, kad laimėčiau besilai-

* Pirmieji keturi šios autorės parengto ciklo, skiriamo Tautų apaštalo gimimo 2000 metams, straipsniai išspausdinti š. m. „Artumos“ 2-ajame, 3-iajame, 4-ajame ir 5-ajame numeriuose.

kančius įstatymo, nors pats nesu jam pavaldus. Tiems, kurie neturi įstatymo, buvau kaip neturintis įstatymo, kad laimėčiau tuos, kurie neturi įstatymo, nors pats esu ne be Dievo įstatymo, bet surištas Kristaus įstatymu. Silpniesiems pasidariau silpnas, kad laimėčiau silpnuosius. Visiems tapau viskuo, kad vienaip ar kitaip bent kai kuriuos išgelbėčiau. Visa tai darau dėl Evangelijos, kad būčiau jos dalininkas“ (1 Kor 9, 19–23).

Paulius skelbiasi esąs laisvas nuo visų ir nuo visko. Ką reiškia tokia jo distancija? Juk neinterpretuosime jos stojiškąją prasmę – kaip abejingumo viskam. Laiške galatams randame patikslinimą: „Kristus mus išvadavo, kad būtume laisvi“ (Gal 5, 1). Tačiau rašydamas korintiečiams Paulius renka žodžius, kurie su aukštumomis ir laisve, rodos, nelabai ką turi bendro: vergas, tarnas, silpnas... Tokia retorika tikrai gali pakirsti vyriškąją logiką, o jos prasmė taip ir likti beždė.

Atskaitos taškas suprasti Paulių visuomet yra vienas – jam absoliutas yra Kristus, nukryžiuotas ir prisikėlimu išaukštintas (plg. 1 Kor 2 sk.). Ir todėl, pagal šį matą, būti silpnam jam reiškia būti stipriam. Tai nuostata, pilna vidinės prieštaros, bet kaip tik tokia ji randasi velykinio slėpinio tikrovėje. Jos centre – idealas žmogaus, save atidavusio, kad kitas galėtų gyventi. Silpnumas tad, suprantas kaip savęs praradimas dėl visiško atsivėrimo kitam, Pauliui yra dalyvavimas paties Jėzaus mirtyje. O tokiam silpnume paradoksaliai ima reikštis ir prisikėlimo jėga. Tai Pauliaus laisvės nuo visų ir nuo visko dialektika, kurią jis perkelia ir į kasdienybės etikos plotnę.

„Iš tiesų, broliai, jūs esate pašaukti laisvei! <...> Aš sakau: gyvenkite Dvasia, ir jūs nepasiduosite kūno geismams. <...> Dvasios vaisiai yra meilė, džiaugsmas,

taika, kantrybė, malonumas, gerumas, ištikimybė, romumas, susivaldymas. <...> Kurie yra Kristaus Jėzaus, tie nukryžiuojo savo kūnus su aistromis ir geismais. Jei gyvename Dvasia, tai ir elkimės pagal Dvasią. Nesivaišykime tuščios garbės, neerzinkime vieni kitų, nepavardėkime vieni kitiems!“ (Gal 5, 13–25).

Krikščionio laisvę grindžia Dvasios įstatymas, kuris žmogaus konkretybėje pasireiškia aiškiai apibrėžtais vaisiais. Šis įstatymas yra antitezė tam, ką Paulius vadina kūno darbais. Apaštalas toli gražu neskaldo žmogaus į du pradus – dvasiškąjį ir kūniškąjį, kaip kad darė graikai. Tačiau jis tokia antizeze įvardija prieštarą, kurią kiekvienas nešiojamės savo tikrovėje. Kitur Paulius

apie tai prakalbės dar išraiškingiau – ragindamas nusivilkti save senąjį ir apsivilkti nauju žmogumi (plg. Ef 4, 22–24). Paulius beprotiškai pasitiki žmogumi, jo prigimties gebėjimu atsiverti Dievo tikrovei, taigi ir jo laisvės polėkiu, šį gebėjimą ir Dievo poreikį išreiškiančiu.

„Taigi, mano broliai, mano mylimieji ir išsiilgtieji, mano džiaugsmas ir mano vainikas, – tvirtai stovėkite Viešpatyje, mylimieji! <...> Visuomet džiaukitės Viešpatyje! Ir vėl kartojau: džiaukitės! Jūsų meilumas tebūna žinomas visiems. Viešpats yra arti! Niekuo per daug nesirūpinkite, bet visuose reikaluose malda ir prašymu su padėka jūsų troškimai tesidaro žinomi

Dievui. <...> Pagaliau, broliai, mąstykite apie tai, kas teisinga, garbinga, teisu, tyra, mylėtina, giriama, – apie visa, kas dorybinga ir šlovinga. Darykite, ką tik iš manęs išmokote, ką gavote, ką girdėjote ir matėte manyje, ir ramybės Dievas bus su jumis“ (Fil 4, 1–9).

Šv. Paulius.
Skulptūra Šv. Petro aikštėje Vatikane

Gyvenimo ir tikėjimo institutas

kviečia visus, ieškančius gilesnio santykio su savimi bei kitais ir su Dievu.

ASMENINĖS REKOLEKCIJOS

Birželio 22–30 d. Jėzuitų namuose, Kulautuvoje
Registracija iki birželio 10 d.

AŠTUONIŲ DIENŲ DVASINĖS PRATYBOS „VIENYTI SU KRISTUMI“

Rugpjūčio 1–9 d. Jėzuitų namuose, Kulautuvoje
Registracija iki liepos 14 d.

ŠV. IGNACO LOJOLOS DVASINĖS PRATYBOS (Pagrindas)

Rugpjūčio 24–29 d. Jėzuitų namuose, Kulautuvoje
Registracija iki liepos 20 d.

Dėl išsamesnės informacijos ir registracijos kreiptis:

Gyvenimo ir tikėjimo institutas
Rotušės a. 7, LT-44280 Kaunas
Tel./faksas: (8~37) 32 25 73; mob. 8~686 778 24
El. paštas: gti@lcn.lt

www.jesuit.lt/gti

Kada atsirado celibatas?

Popiežius Benediktas XVI paskelbė šiemet birželio 19-ąją prasidedančius ypatinguosius Kunigų metus, kurie tęsis iki 2010 m. birželio 19-osios ir bus skirti kunigų dvasiniam tobulėjimui skatinti.

Visuomenėje nesiliauja diskusijos dėl vieno kunigiškojo gyvenimo aspektų – celibato. Dažnai mėgstama sakyti, kad celibato saistomi kunigai negali būti „tikri“ vyrai, suprasti šeimos vargų ir džiaugsmų. Dar labiau celibato nereikalingumas grindžiamas istorijos žiniomis, jog šis įstatymas Vakarų kunigams buvo įvestas tik XII a. Kad viskas nėra taip paprasta, patvirtina toliau pateikiamos Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos dvasios tėvo, teologijos licenciato kun. Rimgaudo ŠIŪLIO mintys. Kunigą kalbino Tomas VILUCKAS.

Kalbėdami apie celibato įvedimo laiką esame įpratę manyti, kad tai viduramžiais atsiradęs įstatymas. Kuo pagrįstas toks įsitikinimas?

XIX a. pabaigoje tarp istorikų įsiplieskė ginčas. Orientalistas Gustavas Bickellas 1878 m. viename savo straipsnyje paskelbė, kad celibato pradžia siekia apaštalių laikus, savo nuomonę grįsdamas Sirų Bažnyčios raštais, mat buvo šios srities žinovas. Paskelbti kai kurie iki tol nepublikuoti dokumentai tik patvirtino tokią mokslininko nuomonę. Ši žinia nebuvo

jokia naujovė: dar iki jos pasirodymo daugelis katalikų mokslininkų būtent taip ir manė.

Po metų pasirodė kito patristikos eksperto Franzo Xavero von Funko publikacija, kurios turinį atskleidžia jau pats pavadinimas „Celibatas nėra apaštališkas nutarimas“. Kuo baigėsi šis ginčas? G. Bickellas nutilo, o jo priešininko nuomonę parėmė kiti du žymūs mokslininkai: Elphège-Florentas Vacandard'as ir Henri Leclerc'as. Taip nuomonė, kad celibatas atsiradęs ne apaštalių, o vėlesniais laikais, įsitvirtino enciklopedijose, vadovėliuose, visuomenės mąstyme.

Ar į klausimą dėl celibato kilmės jau atsakyta, o gal ginčas atsinaujina?

Išties jis atsinaujina. Tėvas Christianas Cochinis SJ¹, kardinolas Alfonsas Maria Stickleris², Romanas Cho-

lij³, Stefanus Heidas⁴ po kruopščių studijų priėjo prie išvados, kad celibato pradžia siekia apaštalių laikotarpį. Tokie tvirtinimai pavadinti koperniškuoju perversmu celibato istorijos tyrime. Tad bent prabėgomis ir mes pasigilinkime, kada atsirado celibatas.

Pirmasis jį minintis rašytinis šaltinis randamas Elvyros Susirinkimo (IV a. pr.) dokumentuose ir skamba taip: „Priimtas toks draudimas vyskupams, kunigams ir diakonams bei visiems dvasininkams, atliekantiems tarnystę: tegul susilaiko nuo savo žmonių ir tenegimdo vaikų. Kas tai padarys, privalės būti pašalintas iš dvasininkų luomo.“

Šis nutarimas kalba apie vedusius dvasininkus. Tad atrodytų, kad jokių kalbos apie apaštalių laikus siekiančią celibato kilmę net negali būti. Tačiau, nors dvasininkai ir galėjo būti vedę, jie vis dėlto buvo įpareigoti susilaikyti nuo vedybinio gyvenimo po šventimų. Toks susilaikymo įstatymas (*lex continentiae*) iš esmės gali būti vadinamas celibatu pirmine prasme.

Ar tai nereiškia, kad reikalavimas susilaikyti nuo vedybinio gyvenimo po šventimų atsirado tik IV amžiuje?

Ankstesnių liudijimų nėra. Čia nuomonės ir išiskiria. Minėtasis F. X. Funkas celibato prievolės kilmę tapatino su pirmuoju rašytiniu šaltiniu. Dabar tiktų peržvelgti IV a. pab.–V a. pr. vykusią Kartaginos Susirinkimų raštus.

¹ Christianas Cochinis gimė Marselyje 1929 m. Jėzuitu tapo 1958-aisiais, o nuo 1969 m. – teologijos daktaras Paryžiuje. Šiuo metu gyvena Kinijoje, Makao, ir aktyviai dalyvauja plėtojant tarpreliginį dialogą su kinų budistais.

² Alfonsas Maria Stickleris SDB (gimė 1910 m. Austrijoje, mirė 2007 m. Vatikane) – kardinolas, pagarsėjęs ne tik savo teologiniais darbais, bet ir tuo, kad metus buvo vyriausias gyvas Katalikų Bažnyčios kardinolas.

³ Romanas Cholij gimė 1956 m. Londone. 1983 m. tapo bizantinų apeigų kunigu, o 1986 m. Romoje apsigynė kanonų teisės daktaro laipsnį. Nuo tada eina Ukrainos katalikų Didžiojoje Britanijoje apaštalinio egzarcho sekretoriaus pareigas.

⁴ Kunigas ir profesorius Stefanus Heidas yra Popiežiškojo krikščioniškos archeologijos instituto Romoje liturgijos ir hagiografijos dėstytojas.

Pastarieji teigia, kad dvasininkai turi gyventi susilaidydami nuo vedybinių santykių su savo žmonomis tam, kad būtų įgyvendintas apaštalių mokymas šiuo klausimu. Taigi kalbama ne apie kažkokios naujovės įvedimą, bet išsaugojimą to, kas ateina iš praeities, taip prabylant apie apaštalinę celibato kilmę. Ši mintis išskyla ir kituose to meto istoriniuose šaltiniuose. Pavyzdžiui, popiežius Siricijus 385 m. rašytame laiške mini, kad „dvasininkai, kurie po šventimų gimdo vaikus, elgiasi prieš įstatymą, juos saistantį nuo Bažnyčios pradžios“, o Epifanijus iš Salaminos (315-403), Rytų Bažnyčios atstovas, irgi tvirtina, kad dvasininkų susilaikymas nuo vedybinio gyvenimo yra įvestas apaštalių.

Taigi, labai paprastai ir glaustai žvelgiant į celibato raidą, matyti, kad nuo IV a. atsiranda rašytinių šaltinių, kalbančių apie dvasininkams privalomą susilaikymą nuo vedybinių santykių su savo teisėtomis žmonomis. Tokių liudijimų aptinkama tiek Rytų, tiek Vakarų Bažnyčiose. Kita svarbi mintis – kad šis įstatymas pateikiamas ne kaip naujovė, bet, priešingai, kaip senos tradicijos, kylančios iš apaštalių laikų, įtvirtinimas.

Kaip tuomet reikėtų suprasti Rytų Bažnyčiose galiojančią tvarką, jog kunigais gali būti įšventinti situokę vyrai?

Pastaroji praktika kilo tik po antrojo Trulano Susirinkimo, vykusio 691 m. Iki tol tiek Vakaruose, tiek Rytuose gyvavo bendra dvasininkų susilaikymo tradicija.

Tačiau ne vienas paprieštaraus, kad Naujasis Testamentas tvirtina priešingai. Pavyzdžiui, Pirmajame laiške Timotiejui rašoma: „vyskupas turi būti nepeiktinas: tik kartą vedęs“ (1 Tim 3, 2)...

Pastaroji mintis diskutuojant dažniausiai pateikiama kaip kontrargumentas celibatui. Beje, įdomu, kad Bažnyčios istorijoje šia ištrauka kaip tik ir buvo remiamas dvasininkų celibatas.

Kaip tai įmanoma?

Nusikelkime į IV a. polemikas. Jų dalyviai, būtent remdamiesi minėta Šv. Rašto eilute, siekdavo įrodyti, kad dvasininkai ir po šventimų turi teisę tęsti vedybinį gyvenimą su savo teisėtomis žmonomis. Šiuos argumentus paneigdamas, minėtasis popiežius Siricijus 386 m. tvirtino, jog apaštalas Paulius taip rašo ne apie žmones, kurie ir toliau trokšta susilaukti vaikų, bet turi galvoje

susilaikymą, šventinamiesiems privalomą ateityje. Kitaip tariant, sugebėjimas iki šventimų gyventi tik su viena moterimi buvo suprantamas kaip įrodymas, kad vyras po šventimų sugebės gyventi susilaidydamas. Pirminis minėtos ištraukos aiškinimas yra būtent toks.

Negana to, tiksliai išversti Pauliaus žodžiai būtų „vienos žmonos vyras“. Ar tai reiškia, jog kalba-

ma apie monogamiją? Ne. Reikalauta visų krikščionių monogamijos, tad nebūtų prasmės išskirti dvasininkus jiems dar kartą pakartojant šį reikalavimą.

Tai gal čia kalbama apie kokią nors pagrindo neturinčią drausminę normą?

Vargu. Čia verta paminėti vieno žymiausių XX a. egzegetų Ignace de la Potterie SJ aiškinimą. Jis tvirtina, kad, gilinantis į analizuojamą Naujojo Testamento eilutę, dažnai apsiribojama moraliiniu ar drausminiū aiškinimu, nekreipiant dėmesio į teologinį „vienos žmonos vyro“ pagrindimą. Pastarieji žodžiai,

mokslininko nuomone, teigia Kristaus ir Bažnyčios ryšį. Dvasininkas jame dalyvauja ir todėl pats turi būti tarsi Kristus-Sužadėtinis, mylintis Sužadėtinę-Bažnyčią. Tad šiuo atžvilgiu celibatas nėra tik drausminė norma. Jis atspindi kunigystės gilumą ir išreiškia tą skaisčią meilę, kuria Kristus myli Bažnyčią.

Tačiau kokia nauda iš šių diskusijų? Ar nukeliant celibato atsiradimą į pačią Bažnyčios pradžią kas nors pasikeistų?

Manau, kad taip. Ginčijantis dėl celibato panaikinimo arba palikimo dažnai nuskamba mintis, jog derėtų jo atsisakyti ir taip grįžti prie ankstyvosios Bažnyčios praktikos. Kitais žodžiais tariant, tarsi ir nesiūloma nieko ypatingo; priešingai, patariama kažkas didžiai gero, sugrįžti prie ištakų. Tačiau, jei celibato kilmė išties datuotina pačia Bažnyčios atsiradimo pradžia, toks mąstymas yra iš esmės pakertamas, o ketinimas atsisakyti celibato tampa siūlymu įvesti milžinišką naujovę su laužant dviejų tūkstančių metų tradiciją.

Silpnumas – vyriškumo pilnatvė

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

Tėvo diena – tai šventė, kurioje švenčiama tėvystė, panašiai kaip ir per Motinos dieną – motinystė, – taip skaitome Vikipedijos, laisvosios enciklopedijos, straipsnyje. Paprasta, gražu ir gilu! Tėvo diena – tai amerikietės Louisos Dodd išradimas (skirtas savo tėveliui, pasiaukojusiam užauginti ir išauklėti po motinos mirties našlaičiais likusius šešis vaikus, pagerbti). Pirmą kartą Tėvo diena švęsta Spokane miesto gyventojų (Vašingtono valstija, JAV) 1910 m. birželio 19 d.

Kadangi Tėvo diena skiriama tėvystei pagerbti, dėtų kai ką pasakyti apie tėvystės sampratą Biblijoje. Bet apie tai jau rašėme (žr. D. Dikevičius, „Gerbk tėvą!“, „Artuma“ Nr. 6, 2006 m., 4–5 p.). Taigi reikėtų ieškoti kitokių sąsajų. Viena iš daugelio galėtų būti tėvystė ir vyriškumas, nes būti tėvu tolygu (bent jau kol kas) būti vyru.

Kas gi yra vyriškumas? Atsakymas priklauso nuo klausiančiojo išeities taško. Vienaip atsakytų genetikas (svarbiausia kiekvieno vyro savybė yra turėti Y chromosomą), kitaip – psichologas-psichiatras (vyriškumas – tai atsakomybė, brandumas, kantrumas, sąžiningumas, teisingumas ir t. t.). „Artuma“ – katalikiškas mėnraštis, todėl mūsų atsakymas yra religinio pobūdžio.

Atsakydami į šitaip iškeltą klausimą pasitelkime į pagalbą vieną judaizmo ritualą. Jis vadinamas *bar micvā* (liet. „įstatymo sūnus“) ir ženklina vaiko išėjimą iš bei įėjimą į. Berniukas, kuriam sukanka 13 metų ir viena diena, išeina iš saugios vaikystės būsenos ir įeina į kupiną įvairių netikėtumų bei įsipareigojimų suaugusiųjų gyvenimą – tampa vyru. Šį vieną iš populiariausių visos žmonijos ritualų, kurį, panašiai kaip ir laidotuvių ceremoniją, savo ruožtu ženklinančią perėjimą iš gyvenimo prieš gyvenimą į gyvenimą po gyvenimo, galime

aptikti visose kultūrose bei religijose. Taip, pavyzdžiui, australų aborigenų jaunuoliai tampa vyrais tik atlikę simbolinį naujojo gimimo ritualą: jie kelias dienas sėdi tamsioje, niūroje ir dvokiančioje vietoje, iš kurios juos išmeta – veidu į priekį – pilnamečiai bendruomenės nariai. Šitas judėjimas iš tamsos į šviesą ir simbolizuoja perėjimą iš vaikystės į suaugusiųjų gyvenimą. Amerikos indėnai daro kitaip. Jie išsiunčia savo jaunuolius, paprastai po vieną, keletui dienų arba net savaitių į miškus, džungles arba kalnus. Tačiau ne medžioti, bet ieškoti „vizijos“ tam, kad pasitrauktų vaikiškos svajonės ir apimtų pragmatiški bei vyriški norai.

Nieko panašaus neaptiktume žydų apeigose. „Be penkių minučių“ vyrai neprivalo sėdėti narve ir neturi pasitraukti į dykumą. Iš jų niekas nereikalauja jokių kvapų gniaužiančių žygdarbių. Žydų liturginiame kalendoriuje *bar micva* iškilmės netgi neturi nustatytos datos. Viskas vyksta per eilinio šabo apeigas. Toros skaitymas (hebr. *aliya*) ir jos komentavimas (hebr. *dabar tora*) – tai svarbiausi apeigų dėmenys, per kuriuos 13-metis berniukas tampa vyru, t. y. privalo vykdyti visus Viešpaties Dievo įsakymus (apskritai jų esama 613; iš jų 248 yra liepiamieji, o 365 draudžiamieji), taip pat pasninkauti didžiąją žydų pasninko ir susitaikinimo dieną – *Jom Kippur* bei tris kartus per metus maldingai keliauti į Jeruzalės šventyklą didžiausių metinių iškilmių – Velykų, Sekminių ir Palapiinių šventės – proga. Taigi visa *bar micva* ceremonija vyksta ramioje sinagogos maldų atmosferoje. Savime suprantama, kad vėliau netrūks ta nei dovanų, nei užstalės dainų... Tačiau svarbiausioji šių iškilmių žinia stulbina ir sukrečia: tikrasis vyriškumas pasireiškia silpnumu. Tik tas ir tikrai tas yra tikras vyras (kitai tariant, brandi asmenybė), kuris suprato, kad jo vyriškumas yra Viešpaties Dievo dovana.

Algirdo Kazlos nuotrauka

Stiprumas ir švelnumas

Antanas SAULAITIS SJ

...Stovime aplink Rimo Gražulio karstą; paskutinį žodį taria laidojamo gimnazijos vicedirektoriaus bendradarbiai ir mokiniai. Direktorius apie staugą mirusį 40-metį pasako labai brangų vyrams posakį: „Tik labai stiprus vyras gali būti švelnus...“

Kažkodėl vyrams labai svarbu būti stipriems, mikliems, akyliems. Gal kad 98 proc. žmonijos istorijos praleidome medžiodami ir saugodamiesi meškų, vilkų ir žmogiškųjų priešų, vaikydamiesi taurus, stumbrus, briedžius, šernus ir kitus gyvūnus savo šeimoms ir kaimams išmaitinti bei žiemai aprūpinti. Išplitus *hipermegaparduotuvėms*, tenka rungtis su kaimynais mokykloje, gatvėje, futbolo, krepšinio aikštėje. Būtinai reikia nugalėti kitus ar kliūtis – aukščiausius kalnus, plačiausias jūras, sunkiausius uždavinius įveikti.

Moderniuose karuose ir nuo politinių sąmyšių žūsta milijonai jaunų vyrų, nors mažiau negu nekaltų piliečių, moterų ir vaikų. Mažesne apimtimi – dėl smurto šeimoje, gatvėje, visuomenėje, apgavystės versle, valdžioje, žmonių santykiuose. Visur „reikia“ įrodyti savo stiprumą, nuomonę, visuomeninį luomą.

Sakoma, kad vyrai nenori pasiduoti – paklydę neklausia gyventojų, kur ieškomas kelias ar vieta. Verčiau valandą klaidžioti, negu pasižiūrėti į žemėlapią ar kitu pasikliaujant savigarbą sumenkinti. Ta savigarba pagrįsta turimu ar trokštamu stiprumu, savarankiškumu, „vyriškumu“. Kai kurių kultūrų vyrams sunki toji savigarba, trapūs jie kaip žmonės. O mūsiškiai antropologai sako, kad berniukai šeimoje auginami išlikti paklusnūs moterims. Ką tad kalbėti apie savigarbą, kai pašmonėje jautiesi pavaldus?

Man įspūdingi trys Šventojo Rašto vyrai – Nojus, Juozapas ir Barnabas.

Nojus akiai pasitikėjo Dievo balsu, nežiūrėdamas kitų statė milžinišką laivą ir išgelbėjo žmonių giminę. Tikrai turėjo būti raumeningas, išmintingas ir rūpestingas šeimynos tėvas. Jėzaus globėjas Juozapas dirbo savo rankomis, okupuotoje šalyje augino vaikėlį, tremtyje globojo jo motiną ir savo širdyje („sapne“) buvo jautrus Dievo vedimui. Labai tiesaus būdo apaštalas Barnabas surado būsimąjį apaštalą Saulių-Paulių, tapo ne plačių misijų vedėju, o Šventosios Dvasios pašauktas veikė kaip Pauliaus bendramintis ir bendradarbis.

Visi trys vadinami teisiaisiais Dievo ir žmonių bendruomenės akyse; jie tiesūs ir teisingi. Kokia nuostabi vyriškumo žymė, kaip nelengva jos siekti ir laikytis kultūrose, kur sėkmė ir pergalė gali būti labiau vertinama už teisingumą ir tiesą.

Įdomiai mūsų tautos posakiai apibūdina vyrą – kaip ažuolą ir dobilą. Na, dėl ažuolo labai suprantama: jis tvirtas, patvarus, didelis. O dėl ko apdainuojamas kaip dobilas?

Šventajame Rašte sutinkame ir sunklupusių vyrų, įstengusių atsistoti ir Biblijoje atpasakotą savo gyvenimo misiją atlikti. Pats visų vieną Dievą tikinčiųjų pirmtakas Abraomas keliskart nuklydo, tačiau liko švytintis pasitikėjimo Dievu pavyzdys, daugelio tautų tėvas. Dovydas dar labiau nusidėjo, bet gaudžiai apgailėjo savo klaidą ir liko Dievo pateptasis. Petras triskart išsižadėjo Kristaus, Paulius persekiojo krikščionis, tačiau susivokę ir susitelkę, Viešpaties ištikimai neapleisti, persekiojimo laikais jie ėmėsi

didžiųjų uždavinių apie Kristų besiburiančius vienyti ir mokyti.

Pasirodo, žmogiška yra klysti, vyriška iš klaidų pasimokyti, atsikelti ir žengti toliau, prisitaikyti prie naujų sąlygų bei galimybių, dvasios akis nukreipus į vertingą tikslą savo jėgas kitų labui skirti.

Mūsų nelaimei, daug tradicinių Jėzaus Kristaus atvaizdų rodo jį gležną ar „moterišką“. Pastangos šiuolaikiškiau vaizduoti sunkiai perprantamos. Kad ir koks būtų mene ar širdyje Jėzaus vaizdas, apmąstę jo elgesį Evangelijoje matome nepaprastai stiprų, tiesų ir nuostabiai švelnų žmogų, nelaužantį palinkusios nendrės ir negesinantį

Algirdo Kazlos nuotrauka

rusenančio dagčio. Staliaus rupi plāštaka gali paglostyti vaikelius, pakelti pasmerktą moterį, jis gali ištiesti ranką žmogui su negalia, patepti akis, kepti žuvį bei duoną paežerės lauželyje, atverti akis ir ausis Dievo balsui širdyse ir bendruomenėje išgirsti.

Kaip tąsyk gimnazijos direktorius sakė, tik stiprus žmogus būna švelnus.

Mitų gniaužtuose, arba Apie nelaimingus vyrus

Zita VASILIAUSKAITĖ, *psichologė*

Vyriškumo samprata mūsų visuomenėje

Beveik visada stebimasi išgirdus, kad psichologinės pagalbos ieškantys vyrai būna daug nelaimingesni, nei moterys. Teigiu taip todėl, kad vyrai, nors jie iš vidutinio ir vyresnio amžiaus klientų sudaro tik apie 25 proc. visų besikreipiančių, gerokai dažniau pravirksta per konsultaciją ir jų emocinė būklė paprastai esti daug sunkesnė. Tai, manyčiau, lemia įvairios priežastys, iš kurių svarbiausia yra mitas, kad „tikras vyras negali turėti psichologinių problemų, nes jos būdingos tik skystablauzdžiams, kurie nemoka tvarkyti savo gyvenimo“. Todėl daugelis vyrų ir neskuba pas psichologą, manydami, jog patys turi įveikti iškilusias bėdas. Tai nėra visiškai klaidinga nuostata. Aš irgi nelinkusi palaikyti tų žmonių, kurie pirmiausia eina pas specialistus pagalbos, nepabandydami savo jėgomis susidoroti su atsiradusiomis bėdomis įvairiose gyvenimo srityse, taip pat ir psichologinėje. Tačiau minėtasis mitas trukdo vyrams prisipažinti, kad jie šį kartą be profesionalios paramos neįveiks sunkumų. Todėl jie atidėlioja iki tokios ribos, kai gyventi jau tampa sunkiai patiems pakeliama.

Esama ir kitokių vyro nelaimingumo priežasčių. Nūdien vyriškumo problema yra tokia paini ir suvelta, jog vyrai tiesiog sutrinka dėl įvairių juos supančių žmonių lūkesčių bei savo elgesio vertinimų. Negana to, bėgant metams tie lūkesčiai kinta, tad vyrams neretai darosi nebeaišku, kiek apskritai jie yra pagrįsti ir teisėti. Pavyzdžiui, namuose tėvai skatino sūnaus aktyvumą, smalsumą, drąsą klausti, o darželyje, vėliau mokykloje šios savybės jau traktuojamos kaip nepaklusnumas ir bendrosios tvarkos trikdymas. Arba mama užaugino jai paklūstantį sūnų, teigdama, kad jis turi besąlygiškai gerbti jos nuomonę, o žmona vėliau tokį vyrą tempia pas psichologą, skųsdamasi jo pasyvumu ir net abejingumu bendram šeimyniniam gyvenimui. Lieka neaišku, kokie gi yra tie sektini vyriškumo pavyzdžiai. Neaišku, į ką berniukams, jaunuoliams ir galiausiai vyrams lygiuotis, jei svarbiausiais jų elgesio orientyrais tampa jiems artimų moterų lūkesčiai arba... visuomenėje gyvuojantys mitai apie vyrus.

Vyriškumas moterų akimis

Vyrų gyvenimo palydovėms (žmonoms, mamoms, draugėms) sunku patikėti, jog vyrai gali turėti psichologinių problemų. Esą jie viskuo aprūpinti, jiems viskas paduota, sutvarkyta, na nebent galėtų daugiau uždirbti ir padėti namų ruošoje. Neseniai viena klientė skundėsi, kad vyras tapo labai nervingas. Mano pastabą „Tikriausiai jis turi kokių nors rimtų sunkumų“ moteris griežtai sukritikavo: juk vyras gyvenęs kaip ponas, niekuo nesirūpindamas, kokie čia gali būti sunkumai?! Vėliau ji sužinojo, kad vyro paimta paskola iš banko buvo investuota į nesėkmingą verslą. Aišku, situoktinis skaudžiai išgyveno, o žmona pritrūko jautrumo ar nuovokumo suprasti jo padėtį.

Toks moterų požiūris į vyrus, nors ir paplitęs, yra labai paviršutiniškas. Beje, jei būtų surengta moterų apklausa apie šiuolaikinį vyriškumą, tikriausiai didžioji moterų teigtų, jog daugeliui vyrų stinga vyriškumo (manau, kad ir daugelis vyrų šiuolaikinėms moterims prikištų moteriškumo stoką). Tačiau ką moteris laiko vyriškumo kriterijumi? Skirtingos moterys supranta skirtingai. Štai karjeros moteriai vyriškas vyras neįsivaizduojamas be sėkmingos karjeros ir stiprios finansinės padėties. Moteriai gundytojai tikras vyras yra tas, kuris išvelgia joje tobulą būtybę, galinčią patenkinti jo beribę aistrą, ir už tai jis nieko jai negaili (finansine prasme), nes turi uždirbęs neribotų piniginių išteklių. O kas tasai tikras vyras šeimos moteriai? Negaliu susilaikyti nepacitavusi vienos pašnekovės: „Mes, moterys, būtume geri vyrai savo šeimoje!“ Matydama nustebusį mano žvilgsnį, ji pridūrė: „Mes būtume atsakingos ir patikimos.“ Ir iš tikrųjų, ko jau ko, o vyrų atsakingumo, patikimumo šiandien savo šeimyniniame gyvenime labiausiai stokoja šeimos moterys. Tokias amžiais vyriškumą ženklinusias asmens savybes, kaip ištikimybę, pareigą, pagarba žmonai, šeimai, valstybei ar tėvynei, daugybė žmonių laiko visiška atgyvena ir tuščia retorika.

Tad kokiais vyriškumo mitais (mitas – paplitęs ir populiarus klaidingas teiginys) remdamasi gyvena šiuolaikinė visuomenė?

Labiausiai paplitę mitai apie vyrus

Stiprūs ir pasitikintys savimi vyrai niekada nesi-skundžia ir neverkia. Dabar jau sunku pasakyti, kas – moterys ar patys vyrai – šį mitą sugalvojo. Tačiau dauguma *stipriosios lyties* atstovų jį suvokia pernelyg rimtai. Todėl gyvenime jie siekia tokie atrodyti, vaizduodami „kietus vyrukus“. Bet studentai vaikinai dažniau kreipiasi psichologinės pagalbos nei merginos. Mat šios nesivaržydamos gali išsiverkti arba savo rūpesčiais pasidalyti bent jau su artimiausiomis draugėmis ir iš jų sulaukti supratimo, palaikymo ir naudingų patarimų. O vaikinai dažniausiai besąlygiškai vaidina „supermenus“ net artimiausių draugų bendrijoje ir dėl savo sunkumų jaučiasi vieniši ir bejėgiai.

Laisvio Karvelio nuotrauka

Čia pasakytina, kad ašaros yra vienas iš veiksmingų būdų išreikšti neigiamus išgyvenimus: jų užslopinimas kenkia sveikatai, nes labai padidina infarkto ar insulto tikimybę. O apskritai kritinės aplinkybės teikia žmogui galimybę geriau save pažinti bei suprasti ir atveria naujas erdves asmenybei augti.

Vyriška draugystė yra labai tvirta. Kaip rodo tikrovė, dėl minėtų priežasčių vyrai turi daug kolegų, pažįstamų, bendramokslių ir pan., tačiau (geriausiu atveju!) jie turi tik vieną artimą draugą, su kuriuo gali aptarti visas temas ir juo pasikliauti sunkią valandą. Todėl daugelis vyrų išgyvena, kad neturi daug draugų, manydami, jog kiti jų turi būrius.

Vyrai yra stiprioji žmonijos dalis. Taip, fiziškai jie yra stipresni – turi didesnę raumenų masę. Tačiau didžiulia šio mito veikiamų vyrų dar jaunystėje persitempia ir paskui kenčia dėl sveikatos bėdų, pvz., stuburo išvaržos. Kita vertus, vyrų energija išsenka daug greičiau nei moterų, todėl moterys yra ištvermingesnės. Jie daug sunkiau pakelia sveikatos sutrikimus, dažnai būna gerokai jautresni skausmui, bet, minėtojo teiginio veikiami, sunegalavę patiria ir didžiulį psichologinį diskomfortą.

Vyrai yra „sausūs“ ir bejausmiai. Šis mitas berniukams dar vaikystėje įskiepijamas kaip reikalavimas ne tik neverkti, bet ir nerodyti emocijų. Neišreikšti savo išgyvenimų dar nereiškia jų neturėti. Deja, jei šeimoje vaikas yra neišmokomas atskleisti savo jausmų, vėliau jis jų nemoka ne tik išreikšti bei suvaldyti, bet net ir atpažinti. Kalbėtis apie savo jausmus, ko dažnai pageidauja mylimosios, jiems būna kankinamai sunku. Tačiau emocijų, ypač neigiamų, užslopinimas kenkia ne tik vyro sveikatai, bet ir aplinkiniams. Mat susikaupę neigiami išgyvenimai vėliau „sprogsta“, ir tuomet žmogaus elgesys tampa nenuspėjamas: jis gali tapti agresyvus kitų asmenų ar savo paties atžvilgiu.

Tikras vyras visuomet žino, ko nori. Tai netiesa. Juk

vyras ne robotas, veikiantis pagal tikslią programą, bet gyvas žmogus! O kiekvienam žmogui būdinga kartais abejoti savimi ir pasirinkto kelio teisingumu. Ir klysti, kad ir kaip banaliai skambėtų, yra žmogiška, o dar žmogiškiau – klaidas taisyti pirmiausia jas pripažinus. Matau, kaip dalis vyrų, mano klientų, skausmingai išgyvena ekonominį sunkmetį. Ir šie išgyvenimai dažnai yra susiję ne tiek su materialinės padėties pablogėjimu, kiek su savo psichologinio nevisavertiškumo jausmu: juk jis, būdamas tikras vyras, turėjo sugebėti apskaičiuoti, numatyti, išvengti krizės padarinių savo vers-

le... Deja, žmogus nėra visagalis, net jei jis – vyras.

Ar galima atsiriboti nuo mitų? Būtina!

Laikai, kai vyriškumas buvo tiksliai apibrėžiamas vyro elgesio vaidmenimis, praėjo. Dabartiniai vyrai savo kaip artojo darbu nei šeimos neišmaitina, nei ją išlaiko. O tokių laikų, kai vyras savo fiziniu ar intelektualiniu darbu vėl galėtų išlaikyti visą šeimą, mes taip ir nesulaukėme (išskyrus pavienes ypač sėkmės lydimų verslininkų šeimas). Laisvoje visuomenėje kiekvienas asmuo gali ir privalo pats atsakyti į svarbiausius būties klausimus. „Kas yra tikras vyriškumas man?“ – su šiuo klausimu neišvengiamai susiduria visi vyrai. Bet atsakymą jį turi rasti kiekvienas individualiai. Aišku, čia didelė atsakomybė tenka vaikų, būsimųjų suaugusių, auklėjimui.

Neabejoju, kad ir moters, ir vyro prigimtyje glūdi giluminis poreikis būti tikra moterimi ar tikru vyru. Tik šio poreikio patenkinimas (beje, šalia kitų, esminių, tokių kaip savo gyvenimo prasmės atradimas, savo galių įgyvendinimo, savigarbos bei kt.) gali suteikti gyvenimo pilnatvės ir džiaugsmo pojūtį.

Kur rasti tikrą vyrą

Jūratė KUODYTĖ

Daugelis moterų mano, kad šiandien tikro vyro ir su žiburiu nėra. Jei vyras turi humoro jausmą (anot autoritetingų populiarių žurnalų tyrimų, tai viena iš labiausiai pageidaujamų vyro savybių), atėjus laikui priimti svarbius sprendimus (pvz., tuoktis arba pasirūpinti vaikais), jis, žiūrėk, ir toliau juokauja: vaikai juk auga kaip žolė, t. y. savaime, o santuoka... Argi narve uždaryta lakštingala taip gražiai giedotų? Nostališkus senelės prisiminimus apie vyrą – gyvenimo ramstį ir tvirtą petį kaipmat užtemdo vaizdas pro daugiabučio langą regint alaus kioskelio sienas rams-tančius vyrus, kuriems savąjį petį atkiša žmonos, vėl vakarą parsivedančios juos namo. Tad koks gi turėtų būti tas tikras vyras?

Pirmiausia nutariau paklausti savo vaikų. Vienuolikmetė duktė ilgai nemąstydamą (mat nėra ko čia daug mąstyti, aišku kaip dieną) tarė: „Tikras vyras yra toks, kuris elgiasi taip, kaip žmona nori.“ Devynmetis sūnus išskėlė daugiau reikalavimų savo giminei: „Tikras vyras turi būti geras, pastatyti namą, nusipirkti automobilį ir turėti žmoną.“ Ką gi, jiedviem kol kas viskas akivaizdu, nors nesakau, kad besąlygiškai sutinku su jų nuomone. Vis dėlto šie vaikų atsakymai primena stereotipus, kuriais iki šiol vadovaujamės vertindami vyrams ir moterims būdingas savybes. Kodėl? Juk laikai pasikeitė!

O gal tokius vertinimus neišvengiamai diktuoja vyro ir moters prigimtis? Ką apie šių dienų vyriškumą teigia Bažnyčia, susidurdama su dvasininkų vyriškosios tapatybės suvokimo bei išgyvenimo klausimais ir bendraudama su pasauliečiais? Iš namų persikeliu į Vilniaus arkivyskupijos kuriją ir čia šią temą toliau svarstome su kancleriu bei Vilniaus arkikatedros administratoriumi kun. Robertu ŠALAŠEVIČIUMI.

– Man vyriškumo idealas ir pavyzdys yra Jėzus Kristus, – sako pašnekovas. – Išskirčiau tris bruožus. Pirmas: visiškas paklusnumas Tėvo valiai. Jėzus nukreipia visas savo jėgas, kad būtų įvykdyta Jo valia, tai jam yra gyvenimo prasmė. Antras: visa jo veikla skirta tam, kad kitus žmones patrauktų prie Tėvo, žadintų norą artėti prie Jo, pažinti ir drauge vykdyti Jo valią. Paprastai tariant, jis dirba ir kuria ne tam, kad save išskeltų, nugalėtų ir pelnytų pripažinimą: jis dirba ir kuria dėl žmonių ir didesnės Dievo garbės. Trečias požymis – kryžius. Tai sunkiausia vyrui. Jis nori dirbti, kurti ir save įamžinti, palikti po savęs ką nors apčiuopiamo. Jėzus moko, kad būti amžinam reiškia atiduoti savo gyvenimą į Dievo ran-

kas, o tai visuomet įvyksta per kryžių, per mirtį. Taigi, būti vyru pagal Jėzų reiškia gyventi su Dievu, tarnauti ir kurti, prisiimant kryžių.

Vyrai stengiasi realizuoti save darbe, ir tai dažnai jiems būna vienintelis būdas save įprasminti. Taip, Dievas myli dirbantį, tačiau vyras, galintis save suvokti tik dirbdamas, apleidžiantis Dievą, šeimą, iš tikrųjų puola į darbo stambeldystę. O kas tuomet, jei darbas

Arnoldas Stasiulis nuotrauka

nepasiseka, nepasiekiamą laukto rezultato, pinigų? Vyras praranda save, prasmę gyventi ir dirbti, netenka ir vadinamojo ar įsivaizduoto vyriškumo. Būna ir tokių vyrų, kurie visą gyvenimą taip ir nesuauga, vengdami prisiimti atsakomybę už šeimą, vaikus, visuomenę, rūpintis savo įnašu į bendruomenę. Jie lieka vaikai, taip ir nesugebėję tapti vyrais.

Keleri kunigystės metai dvasininkui atskleidė, kiek daug įtampos ir stresų, vedančių į nuodėmes, patiria vyrai savo darbovietėse. Dėl daugybės blogybių – seksualinių problemų, pornografinių filmų, neištikimybės šeimoje ir pan. – vyrai patiria silpnumą, nuodėmę pa-

grobia vieną jų gyvenimo sritį ir ima griauti visą gyvenimą. Tuomet kunigo vaidmuo – būti tėvu: priimti, nepasmerkti, pasakyti, kas blogai, o kas gerai. Būti geru tėvu juk irgi vyriška!

Vyriškosios tapatybės atkūrimas prasideda nuo pripažinimo, jog esi silpnas ir nuodėmingas. Apaštalas Paulius džiaugėsi silpnumu, nes tai jį vedė prie Dievo. Nuolankus ir silpnas vyras tam pa lengviau priklausomas nuo Dievo, bet juk tai kur kas geriau, nei priklausomybė nuo darbo, alkoholio, moterų ir t. t. Pirmiausia reiktų suvokti, kur Dievas mane veda. O tam reikia apsisprendimo: aš gyvensiu su Dievu – pagal sąžinę, su Biblija, su bendruomene. Galimas ir priešingas sprendimas: pasistatyti altorių ne Kristui, bet televizoriui, karjerai ir pan.

Kokie receptai paskui, jau pasirinkus Dievą? Kun. Robertas siūlo kasdienę maldą, dažną išpažintį, Komuniją, taip pat susirasti bendruomenę, kuri palaikytų pasirinktame kelyje. Šiandien žinome Veiklių vyrų bendriją, vyrų maldos grupes ir kt. Toliau – darbas. Ar pasirinkdamas gyvenimą su Jėzumi, vyras laimės darbe? Jei turi vadovo talentą – išnaudok Dievo dovaną, kaip palyginiame apie talentus. Reikia kurti ir priimti savo darbą, gabumus kaip Dievo valią. Uždirbdamas gali padėti kitiems, Bažnyčią išlaikyti ir pan. Trečia – kryžius. Jei tau viskas sekasi, jei gyveni pagal Dievo įsakymus, galbūt kryžiaus jau ir nebereikia? Kanclerio nuomone, kiekvienas teisingas kelias ir geras pasirinkimas eina per kryžių. Kaskart teks rinktis tarp melo ir tiesos, tingumo ir darbo, teks mirti malonumui ir užgimti tarnystei. Norėdami gyventi prasmingą gyvenimą, turime nuolatos kovoti. Tai, beje, labai būdinga vyrui – kovoti ir nugalėti. Tačiau ši kova nėra kova dėl kovos, bet kova dėl gyvenimo pilnatvės, dėl dvasios ramybės ir amžinybės džiaugsmo, kurį suteikia kadaise padarytas pasirinkimas – būti su Dievu, dirbti ir kurti dėl didesnės Jo garbės, prisiimant kryžių, per mirtį į prisikėlimą.

Akis už akį ar kitas skruostas?

Dalė GUDŽINSKIENĖ

Birželis, kaip ypač mums atmintinas skaudžių tautos patirčių mėnuo, vėl skatina svarstyti smurto ir atleidimo temą. Akivaizdu, kad šiandien nenumaldomai gausėjantis smurtas kelia daugiau klausimų negu atsakymų, nes jo kilmė menkai giliau teapmąstoma. Kad ir kaip būtų užspeistas kampe bauginamos statistikos ar šiurpių kriminalinių pranešimų, šiandienos žmogus vis tiek turi išdrįsti atsigręžti į smurto šaknis (jos, kaip matyti mūsų tautos istorijoje, gali siekti net kelių dešimtmečių praeities žaizdas) ir į save patį – juk būtent per žmogų į pasaulį plūsteli fizinės ar moralinės prievartos banga. Ką galime padaryti, kad prieš mus nebūtų smurtaujama ir patys netaptume agresijos pradžia? Ar įmanoma dabarties kasdienoje gyventi pagal Dievo žodį: „O aš jums sakau: nesipriešink piktam [žmogui], bet jei kas tave užgautų per dešinį skruostą, atsuk jam ir kitą“ (Mt 5, 39)?

Smurto ištakos – sužeisti santykiai

Paskata svarstyti šią temą ir vienas iš galimų atsakymų – Lietuvoje jau trečiąkart viešinos tarpusavio santykių konsultantės iš Prancūzijos Marie MAQUAIRE mintys. Ji vedė seminarus skirtingų tarnysčių, amžiaus, socialinės padėties žmonėms įvairiose Lietuvos vietose – pradedant Seimu ir baigiant bažnyčiomis. Šių seminarų pavadinimas „Kiek kartų turiu atleisti? 77 kartus?“, ko gero, tiksliausiai perteiktų M. Maquaire žinios esmę. 61-erių misionierės, dirbusios Afrikoje, Irane, buvusios įvairių globos įstaigų Prancūzijoje vadovės, švietimo magistrės, 5 vaikų (trijų gyvų) motinos mintys kreipia į pačią nedarną, o neretai ir smurto atsiradimo šerdį – tarpusavio santykius ir pataria gydyti juos atleidimu. (Beje, šio mėnesio 21–28 d. ji dalyvaus Pakutuvėnų šeimų stovykloje.)

M. Maquaire yra pagyrusi lietuvių troškimą spręsti savo problemas. Ji pati, kaip sakosi, ypač augindama savo vaikus, irgi vis nerimavo, kaip mokyti juos gyventi: „Žinojau tik tiek, kad nenoriu perteikti vaikams to, ką pati esu patyrusi. Supratau, kad neperkeitusi savo praeities, negalėsiu duoti jiems ateities.“ M. Maquaire pasakojo lankiusi daugybę kursų, taip pat ir socialinės pagalbos, bendravusi su daugeliu žmogiškąją pagalbą organizuojančių, teikiančių ir jos reikalingų asmenų, ir patyrusi, kaip vis dėlto svarbu nesutarimus spręsti kaip įmanoma gražiau, taikiau, sugebėti išklausyti, o ne demonstruoti save, savo galią – bendraujant tiek šeimoje, tiek darbe ir kt.

Didelės ir mažos kryžkelės

Kokių skaudžių tarpusavio nesusiklausymo padarinių būna, M. Maquaire paliudijo savo tyrimais, kuriuos atliko rašydama mokslinį darbą apie bendravimo problemų ir krūties vėžio sąsajas. Šimtas sergančių moterų apklaustamos teigė žinančios savo ligos priežastį. Tai atleidimas iš darbo, skyrybos ar pan., t. y. nesusiklostę santykiai su kitais. Taigi mūsų atsakas į smurtą, bendravimo sunkumus dažnai būna ligos, įvairios priklausomybės arba... nauja agresija, dabar jau kylanti iš mūsų pačių sukauptosios ir nukreiptos į save arba į aplinkinius. „Paguodžianti“ viešnios žinia mums, neretai negailintiems savigraužos ir saviplakos rykščių savo mažai tautai, jog ir pasaulyje, ir Prancūzijoje „niekada nebuvo tiek žmonių, pasinėrusių į agresijas, nelaimės, liūdesį“, ir tebėra opu, kaip užmegzti bendravimą bei jį palaikyti.

Pirmasis agresijos pranešimas

Seminaruose M. Maquaire mėgina parodyti, kas yra bendravimo pagrindas ir kokiomis priemonėmis įmanu stabdyti agresyvaus elgesio proveržius. Tai reikštų – aiškiai prisiimti atsakomybę už savąją santykių dalį bendraujant su kitu, atsakyti sau, ko – dominuoti ar bendradarbiauti – manasis „aš“ siekia jo atžvilgiu (deja, bendravimu kitą galima ir spausti ar net smaugti), įsiklausyti, nekaltinti, atskirti nederamą elgesį nuo žmogaus esmės, neneigti

Svetlanos Adler-Mikulėnienės nuotrauka

kito asmens pykčio ir visai nebūtinai perimti kito agresiją. Smurtas gali pasireikšti penkiomis formomis, tokiais kaip išdavystė, atmetimas, palikimas, pažeminimas ir neteisėtumas. M. Maquaire nuomone, smurtauti dažniau padedama psichologiniu, moraliniu spaudimu, o ne fiziniais veiksmais. Vis dėlto, pasak specialistės, kad ir kaip būtų, „aš esu atsakingas už pirmąją agresijos pranešimą“.

Atleidimas – kad smurtas trauktųsi

Atleidimas sau ir savo gyvenimo kelyje sutiktiems žmonėms, netgi Dievui, Bažnyčiai, tėvynei – štai

būdas išsivaduoti iš prievartos skaudulių. Deja, su jais kuriamos naujos šeimos, pradedami ir auginami vaikai; deja, jie, užgniaužiami ir nesprenžiami, kaskart gresia pliūptelėti nauja blogio banga. Atleidimo kelias nelengvas. Tačiau, pasak viešnios, negydomi mūsų santykiai lieka tarsi drėkstanti siena, kad ir kaip ją dažytume. „Juk prievarta žeidžia, ir tos žaizdos dažniausiai laikomos giliai savyje“, – sako M. Maquaire, susitikimuose drąsindama tas žaizdas iškelti, konkretizuoti ir... sugrąžinti jas atgal (netgi per simbolinius daiktus)... skriaudusiems... jų nekaltinant... jiems dovanojant. Galbūt tai padėtų mums atverti visiškai kitonišką bendravimo erdvę sau ir kitiems, kur smurto apraiškos neverstų gūžtis, o pačios suglumusios trauktųsi – nuo šitaip atsukto kairio skruosto. ■

Tėvų kunigystė

Vincas KOLYČIUS

„Aš meldžiu <...> už tavo man pavestuosius“ (Jn 17, 9)

Jėzus meldėsi už mokinius, kuriuos Tėvas jam davė. Tėvų kunigystės uždavinys – taip pat melstis už vaikus, kuriuos Dievas jiems davė. Skaitydami Evangelijos pagal Joną 17 skyrių, pavadintą „Kristaus – Aukščiausiojo Kunigo – malda“, matome, kad Jėzus netgi parodo pavyzdį, kaip melstis. Pirmiausia Jis prašo *apsaugoti* mokinius: „Tėve, išlaikyk [apsaugok] ištikimus savo vardui visus, kuriuos esi man pavedęs“

(Jn 17, 11). Dabar pasižvalgę po savo aplinką, matome, kaip labai šios apsaugos reikia.

Jėzus pataria mums naudoti Jo vardą, nes jis – lyg koks ginklas, kurio šaukdamiesi tėvai gali apsaugoti savo vaikus nuo visko, kas juos žaloja, taip pat prašyti, kad angelai ir šventieji apgintų mus nuo priešo žabangų.

Jėzus nurodo, kas svarbiausia maldoje prašant apsaugojimo: „Aš neprašau, kad juos paimtum iš pasaulio, bet kad apsaugotum juos nuo piktojo“ (Jn 17, 15). Tėvai nepajėgs apsaugoti savo vaikų nuo visų sunkumų ir rūpesčių, nes gyvenime jų visada pasitaikys, tačiau

privalo melstis, kad tuose sunkumuose vaikų akys ir mintys nebūtų užtemdytos tiesai. Jėzus sako: „Jie nėra iš pasaulio“ (Jn 17, 16), taigi ir tėvai savo maldoje turi prašyti, jog vaikai nepriimtų visko, ką siūlo pasaulis, ir to, kas nėra iš Dievo.

Antra, Jėzus meldžiasi, kad Tėvas *pašventintų tiesa* Jo mokinius (plg. Jn 17, 17). To paties privalo melsti ir tėvai – kad jų vaikai taptų Dievo vaikais ir būtų pripildyti Šventosios Dvasios dovanų bei vaisių.

Pagaliau Jėzus meldžiasi, kad *jie būtų viena*. Pirmoje 133 psalmės eilutėje skaitome: „...kaip gera ir kaip malonu, kur broliai gyvena vienybėje!“ – ir tai didžiulė dovana tėvams. Ši malda – nuostabus pavyzdys tėvams, kaip melstis už savo vaikus, kad jie būtų apsaugoti, pašventinti ir gyventų vienybėje.

„...aš <...> išsaugojau juos...“ (Jn 17, 12)

Jėzus ne tik meldėsi prašydamas, kad Jo mokiniai būtų apsaugoti, bet ir pats suteikė jiems apsaugą: „Kol buvau su jais – tavo man pavestaisiais, – aš išlaikiau juos ištikimus tavo vardui; išsaugojau juos...“ (Jn 17, 12). Tėvai turi tokią pačią pareigą rūpintis savo vaikais ir tam tikrais atvejais ištarti „ne“ viskam, kas juos kreipia į žalingą aplinką, abejotinos vertės pasilinksminimus ar kitokius užsiėmimus. Tačiau sakant „ne“ svarbu drauge pasiūlyti ką nors konstruktyvaus ir gero. Apaštalas Paulius sako: „...mąstykite apie tai, kas teisinga, garbinga, teisu, tyra, mylėtina, giriama, – apie visa, kas dorybinga ir šlovinga“ (Fil 4, 8).

„Aš jiems perdaviau Tavo Žodį“ (Jn 17, 14)

Jėzus mokė savo mokinius ne tik žodžiu, bet ir elgesiu. Numazgojęs jiems kojas pasakė: „Aš jums daviau pavyzdį, kad ir jūs darytumėte, kaip aš jums dariau“ (Jn 13, 15). Viskas, ką tėvai sako ar daro, kaip leidžia laiką ir bendrauja tarpusavyje, vaikams labai reikšminga. Tai yra mokymas ne žodžiais, bet darbais ir elgesiu. Tėvams patartina vis klausti savęs: „Ar dažnai kalbu apie Viešpatį? Ar mes, visa šeima, dažnai meldžiamės? Kokie paveikslai kabo mūsų kambariuose? Ar tikrai galiu Dievui pasakyti: „Perduodu savo vaikams Tavo Žodį“?

„Dėl jų aš pašventinu save, kad ir jie būtų pašventinti tiesa“ (Jn 17, 19)

Šiuos žodžius sakydamas Jėzus turėjo galvoje savo mirtį ant kryžiaus. Jis žinojo, kad jeigu pats visiškai neatsiduos savo Tėvui, tai ir Jo mokiniai to nepadarys; jeigu pats nesieks šventumo, ir Jo mokiniai nesieks. Tas pats tinka ir tėvams: jei jie nesirūpins savo dvasiniu augimu, ko galima tikėtis iš vaikų? Šie juk mato, kaip tėvai elgiasi užgulus įvairiems sunkumams. Ar tada tėvai visiškai atsiduoda Dievui?

„Jie juk yra tavieji!“ (Jn 17, 9)

Jėzus žinojo, kad Jo mokiniai nepriklauso Jam, bet dangiškajam Tėvui, ir norėjo, kad jie būtų laisvi eiti į pasaulį ir vykdyti jiems pavestą misiją. Tai – vienas di-

džiausių ir svarbiausių iššūkių tėvams. Dažnai jie nori turėti savo vaikus lyg kokią nuosavybę ir kontroliuoti jų gyvenimą pagal savo norus bei planus. Tačiau visi vaikai priklauso Dievui, ir Jis turi parengęs jiems planą kiekvienoje situacijoje. Tėvų pareiga – išlaisvinti vaikus nuo savo priklausomybės ir leisti jiems vykdyti Dievo planą. Žinoma, tai nereikia visiškai pamiršti vaikus ir jais nebesirūpinti, bet su meile pavesti juos Dievui, kad jie pajėgtų atpažinti Viešpaties planą ir galėtų jį įgyvendinti.

„...kad meilė, kuria mane pamilai, būtų juose ir aš būčiau juose“ (Jn 17, 26)

Tokiu prašymu Jėzus baigia savo maldą. Šis Jėzaus kunigystės pareiškimas-tikslas turėtų būti ir tėvų kunigystės uždavinys: pirma, kad vaikai žinotų, kaip Dievas juos myli, ir antra, kad Jėzus gyventų juose.

„...gailestingas ir ištikimas Dievui vyriausiasis kunigas...“ (Žyd 2, 17)

Kunigui labai svarbu būti gailestingam ir ištikimam. Taip pat itin svarbu, kad vaikas suvoktų šias savybes ir jas matytų savo tėvuose, kad šie būtų gailestingi ir suprantantys jų problemas ir padėtų visuose gyvenimo sunkumuose, kada tik bus reikalinga pagalba.

Dainiaus Tunkūno nuotrauka

„...visiškai pasitikėdami artinimės prie malonės sosto...“ (Žyd 4, 16)

Dar viena labai reikalinga kunigo savybė – būti pasiekiamam. Jėzus visada turėdavo laiko ir buvo pasiekiamas kiekvienam, kuris į Jį kreipėsi. Jis visus priimdavo su meile, užuojauta ir atleidimu. To paties reikia ir tėvų kunigystei, kad tėvas ar motina būtų visada prieinami ir rastų laiko išklausti, ką jiems vaikai turi pasakyti, kad šie jaustųsi laisvi kalbėti apie savo rūpesčius bei problemas, žinodami, jog tėvai nepasmerks ir supras. Vaikams svarbu žinoti, kad jie artinasi prie „malonės, bet ne pasmerkimo sosto“.

Prašykime Dievo malonės ir Šventosios Dvasios pagalbos, kad suprastume tėvų kunigystės svarbą ir laikui atėjus galėtume ištarti: „Štai aš ir mano vaikai, kuriuos davė man Dievas“ (Žyd 2, 13).

Jono Pauliaus II *Kūno teologija**

Rūta POCIUTĖ, šeimos ir santuokos teologijos magistrė

Istorinis žmogus

Jau kalbėjome apie pirmųjų vyro bei moters kūno ir lytiškumo patirtis iki jiems padarant nuodėmę, apie Dievo planą žmogaus meilei nuo sukūrimo pradžios. Pirmieji vyras ir moteris perregėjo vienas kito

kūną, įžvelgė jame asmens grožį ir gelmę, neįkainojamą vertę, Dievo paveikslą. Jie sugebėjo suvokti santuokinę kūno prasmę, tai, kas Viešpaties įrašyta pačiame žmogaus lytiškume: vyras ir moteris yra pašaukti radikaliai save dovanoti meilėje ir taip tapti regimu Dievo paveikslu bei dalyvauti Jo paties kuriančioje meilėje. Pirmieji vyras ir moteris, iki padarę nuodėmę, išgyveno palaimingą vienybės pilnatvę, kurios kiekvienas ilgimės.

Nuodėmė siaubingai nuskurdino žmogiškąją kūno ir lytiškumo patirtį, suprimityvino, iškreipė, aptemdė santuokinę kūno prasmę – tai, kas žmogui labiausiai apreiškia jį patį, jo pašaukimą ir Dievo slėpinį. Velnias iš pavydo žmogui, sukurtam iš žemės dulkių, bet įkvėptam Dievo dvasios ir pašauktam amžinajam meilės gyvenimui su pačiu Kūrėju, taikė tiesiai į taikinį, į ryškiausią Viešpaties plano ženklą – lytiškumą. Tačiau istorinis žmogus (taip Jonas Paulius II vadina naują žmonijos egzistencijos etapą, prasidėjusį su nuodėmės aušra, nusigręžus nuo Dievo) yra ne tik nuodėmės pažeistas, neatitaisomai praradęs nekaltumo būseną, bet ir Kristaus atpirktas. Geroji naujiena yra tai, kad „Jėzus atėjo atstatyti pirmąsio kūrinijos tyrumo“ (KBK, 2336). Nors atpirkimo pilnatvė išsiskleis danguje, Dievo meilės nuskaitintų šventųjų bendruomenėje, jau čia, žemėje, atsivėrę Šventosios Dvasios veikimui galime labai tikroviškai išgyventi lytiškumo atpirkimą, tolydų širdies ištyrinimą bei perkeitimą ir patirti tą meilės bendrystės džiaugsmą, į kurį nuo pradžių esame Dievo kviečiami.

Abejonė Dievo meile

Kodėl nusigręžėme nuo pirmąsio Viešpaties plano ir kokius padarinius dėl to patiriame? Pasak Jono Pauliaus II, pirmosios nuodėmės šaknis – suabejojimas Dievo dovana. Žmogus, sukurtas pagal Dievo paveikslą, natūraliai trokšta būti „kaip Dievas“. To paties žmogui trokšta ir Dievas. Žmogus sukuriamas kaip gebantis laisvai apsispręsti, nes be laisvės abipusė meilė neįmanoma.

Duodamas įsakymą nevalgyti nuo gėrio ir blogio pažinimo medžio, Viešpats kviečia vyrą ir moterį atsilipti į Jo meilę besąlygiškai. Juo pasitikint ir leidžiant Jam būti savo Dievu. Medis pasodinamas pačiame sodo viduryje, kad žmogus nuolat susidurtų su *pasirinkimu* ir vis giliau apsispręstų pasitikėti Dievo pažadu be jokių sąlygų.

Laisvas žmogus suklupo širdin įsileisdamas abejonę. Šėtonui pavyko įtikinti, jog radikali Dievo dovana žmogui yra nenuoširdi, įtartina: o jei Viešpats ką nors pasilaikys ir neduos žmogui, pagailės jam žadėtos laimės ir pilnatvės? Dievas, kuris dar kartą įrodo savo meilės radikalumą atiduodamas save ant kryžiaus – kad jau tikėtume neabejodami... Polinkis griebti dovaną patiems, abejonė ir nepasitikėjimas Tėvo meile giliai įaugę į mūsų puolusią prigimtį. Laisvė tampa suklupimo akmeniu. Užuoat atsigręžę į Dievą atviromis ir dėkingomis širdimis, kaip gryną Jo valios dovaną priėmę ir gyvenę dievišką gyvenimą, vyras ir moteris pasirenka patys griebti „laimę“, tapti dievais, atmetančiais Dievą, sprendžiančiais, kas jiems yra gera, o kas bloga. Mary Healy knygoje *Vyras ir moteris yra iš Edeno: Jono Pauliaus II kūno teologija* rašo, jog pirmosios nuodėmės esmė ne tai, kad žmogus valgė nuo „ne to medžio“, bet pats *asmeninis pasirinkimas* – žmogus suabejojo savo Kūrėju, nepasitikėjo ir nepakluso. Jis nusigręžė nuo meilės ir gyvenimo šaltinio ir atsigręžė į nebūtį (mirties) tuštumą. Tai – kiekvienos nuodėmės esmė. „Tuomet jų akys atsivėrė ir jiedu suprato esą nuogi. Jie susiuvo figmedžio lapus ir pasidarė sau juosmens aprišalus“ (Pr 3, 7).

Geismas ir gėda

Dievas trokšta, kad žmogus išgyventų vienybę pačia giliausia prasme. Nuodėmė, priešingai, sukelia skilimą – ne tik tarp žmogaus ir Dievo, bet ir žmonių tarpusavio santykiuose, tarp žmogaus ir kūrinijos bei susiskaldymą pačiame žmogaus viduje – tarp kūno ir dvasios. Žmogaus širdį pavergia geismas – netvarkingi troškimai, polinkis griebti iš prigimties gerus dalykus, tai, ką mylintis Kūrėjas ir taip duotų žmogui. Geismas užvaldo ir pavergia žmogaus širdį. Puldamas griebti ir savintis (kol niekas neatėmė), žmogus Dievo vaiko laisvę iškeičia į vergavimą kūrinijoms ir savo geismams.

Pirmiausia geismas pasireiškia vyro ir moters tarpu-

* Pirmasis šio ciklo straipsnis išspausdintas š. m. „Artumos“ 3-iajame numeryje.

savio santykių. Ch. Westas *Kūno teologijoje pradedantiejiems* rašo: „Sukūrimo metu Dievas „įkvėpė“ į žmogaus kūną savo paties gyvybę ir meilę. O dabar jie ją prarado, „iškvėpė“ Dievo Dvasią. Be Dievo meilės vyro ir moters vienas kito troškimas labai pasikeitė. Paneigę dovaną santykių su Dievu, jie nebeišgyveno lytinio potraukio kaip dovanos vienas kitam. Vietoj to jie geidė pagriebti ir užvaldyti vienas kitą dėl savo pačių pasitenkinimo.“ Geismas aptemdė širdies akis. Žvelgdami į kūną nebeperregime jo ir nebematome, jog jis išreiškia asmens gelmes, vidinį dvasios gyvenimą, negana to – kad lytiškume įrašytas Dievo meilės planas. Geismas aptemdė santuokinę kūno prasmę – tai, jog esame sukurti tapti dovana meilei.

Silvijos Knezekytės nuotrauka

Užuot laisvai dovanoję, esame nuolat gundomi griebti, savintis, į kūną reaguoti kaip į objektą malonumui gauti – būti vartotojiškame santykių su savimi ir su kitu, iš esmės priešingame meilei. Geismas tiesiogiai siekia lytinių pojūčių, atskirtų nuo tikrojo savęs dovanojimo, tikros asmenų bendrystės. Kaip teigia Jonas Paulius II, kaskart, kai vyras su moterimi elgiasi kaip su objektu, o ne dovana, jis pasmerkia ir save būti jai objektu, o ne dovana.

Dėl įvykusio skilimo tarp kūno ir dvasios Adomas su Ieva išgyveno egzistencinę gėdą – gilų nerimą ir sumišimą dėl savo asmens orumui iškilusios grėsmės: „suprato esą nuogi <...> pasidarė sau juosmens aprišalus“ (Pr 3, 7). Šis gėdijimasis pirmiausia atskleidžia prarastą santuokinę kūno prasmę, tačiau jis drauge ir apsaugo santuokinę kūno prasmę, kad geismas jos nepažeistų. Gėdos jausmas saugo asmens orumą nuo vartotojiškų, geismo užterštų žvilgsnių ir elgsenos, lytiškumą ir kūną traktuojančių vien kaip seksualinio malonumo šaltinį. Todėl gėda (ji glaudžiai susijusi su sąžine ir nėra perdėtas drovumas) yra geras jausmas, tarsi skaistumo termometras, nes saugo nuo geismo ir atveria duris tikrajai meilei, asmenų susitikimui pačia giliausia prasme.

O geismas asmenų bendrystę nuskurdina, sumažina tą pilnatvę, kurią Dievas nuo pat pradžių numatė lytiniam potraukiui – besąlygiškos meilės dovanos išraiškai. Labai daug vyrų ir moterų, anot Ch. Westo, „dėl geismo kaltina savo kūną. Toks požiūris beveik pažodžiui yra priedanga – dingstis išvengti akistatos su gilia širdies problema“. Dėl to kyla kūno bei lytinių santykių kaip kažko nešvaraus ir iš esmės blogo niekinimas. Tiesa, kad stipriausiai geismas atakuoja tai, kas labiausiai šventa – lytinius santykius; tačiau, kaip rašo Jonas Paulius II, būtent „žmogaus širdis yra tapusi kovos lauku tarp meilės ir geismo“. Jei širdyje laimima kova už meilę, tai atspindi ir kūno kalboje.

Širdies kelias

Kalno pamoksle Jėzus pabrėžia, kad geismas pirmiausia ir labiausiai kyla iš širdies nedarnos: „Jūs esate girdėję, jog buvo pasakyta: *Nesvetimauk!* O aš jums sakau: kiekvienas, kuris geidulingai žvelgia į moterį, jau svetimauja savo širdimi“ (Mt 5, 27–28). Jonas Paulius II pažymi, kad šis Kristaus pasakymas labai radikalus: žodis „moteris“ čia vartojamas bendra prasme ir reiškia ne tik kitą moterį, bet ir žmoną. Vyras svetimauja savo širdimi ne tiek žvelgdamas į svetimą moterį, kuri nėra jo žmona, bet „*būtent todėl, kad*

tokiu būdu žvelgia į moterį. Net jei jis tokiu būdu žvelgtų į <...> savo žmoną, jis svetimauja širdimi“ (*Kūno teologija*). Kitaip tariant, santuoka nepateisina geismo.

Kristus griežtai kalba apie geismą. Žinodamas, jog esame jo pilni, Jėzus vis tiek liepia: „Negeiskite!“ Tai ne pasmerkimas, bet kvietimas gyventi pagal savo pilnutinį paveikslą, pagal pirminį Dievo numatytą lytiškos meilės planą, kuris yra tikrasis mūsų širdies paveldas, gerokai gilesnis nei geismas. Kristus ne tik kviečia kovoti su geismu, bet mirtimi ant kryžiaus ir prisikėlimu *išlaisvino širdį iš geismo*, naujai atgimdė žmogų iš Dvasios. Kalno pamoksle paskelbti nauji įsakymai – tai ne dar sunkesnė ir griežtesnė užduotis, bet *malonės dovana*: Kristus ne tik kviečia, bet ir sudaro galimybę įvykdyti jo kvietimą. Išikūnijęs Žodis neatėjo apkaltinti žmogaus širdies geismu, bet *ją perkeitė*. Priėmę Kristaus dovaną ir atsivėrę Šventajai Dvasiai, jau dabar patiriame tolydų širdies išvadavimą iš geismo, tolydų prisikėlimą, kuris galutinai išsiskleis laikų pabaigoje.

Kitame „Artumos“ numeryje kalbėsime apie Kristaus atpirkimo dovaną ir skaistumą kaip vidinį širdies kelią.

Izaokas Niutonas 1689 m.

Nepaprastasis Izaokas Niutonas

Vanda IBLANSKA

Ant jo paminklo Kembridže parašyta: „Pranoko protu visą žmonių giminę.“ Trumpiau ir kartu išsamiau šio ypatingo žmogaus apibūdinti neįmanoma. Jo indėlis į fiziką, matematiką, astronomiją ir daug kitų mokslų toks didelis, kad šitoks pasakymas visiškai suprantamas. Negana to, Izaokas Niutonas (*Isaac Newton*) sugebėjo būti ir politikas, ekonomistas bei puikus administratorius. Ką mes dažniausiai apie jį žinome? Na, iš vidurinės mokyklos fizikos kurso miglotai prisimename tris Niutono dėsnius ir iš elementariosios matematikos – Niutono binomą... O daugiau? Kas jis buvo ir koks? Kaip gyveno? Iš kur kilęs? Apie tai parašyta daugybė knygų, jį tapė ne du ir ne trys portretistai. Šiame straipsnyje rasite žiupsnelį žinių apie vieną iš garsiausių visų laikų mokslininkų.

Nelinksmi vaikystės metai

1642 metų Kalėdų naktis Vulstorp Manoro ūkyje buvo nerami. Gimdė vos prieš porą mėnesių našle likusi Ana Niuton. Gimdymas vyko prieš laiką, ir į pasaulį atėjęs berniukas buvo toks silpnas ir mažas, kad kažkuris iš namiškių liūdnei pajuokavo, esą mažylį galima išmaudyti alaus bokale. Vilčių, jog jis išgyvens, būta nedaug. Gimdyvės vyras, 37-erių Izaokas Niutonas, mirė staiga, palikdamas besilaukiančią žmoną ir didelę pelningą fermą. Jo silpnutis palikuonis vis dėlto išgyveno, ir tėvo garbei jį taip pat pakrikštijo Izaoku. Motina, energinga, sumani, netgi šiek tiek raštinga moteriškė, ilgai našle neužsibuvo ir būdama trisdešimties išteko už pastoriaus Barnabo Smito. O vaikelui nepaisėk! Mama atidavė jį auginti senelei, kuri, būdama dar gana jauna, dėl to per daug neapsidžiaugė. Mažylis keletą metų stokojo tėvų šilumos, tad nenuostabu, kad augo labai neurotiška, pažeista asmenybė. Mirus senyvam pastoriiui, Ana su trimis vaikais iš antrosios santuokos grįžo į Manoro fermą. Prasidėjo laimingiausi Izaoko Niutono vaikystės metai. Pagaliau mama šalia! Tačiau tai truko taip neilgai...

Dvylikametis berniukas išsiunčiamas į Grentemo miestelio mokyklą. Jį apgyvendina pas vaistininką ir prasideda mokslai. Izaokas buvo tylus, mažakalbis, silpnas vaikas, nemokėjęs pritapti prie kitų, jų nemėgstamas ir užgauliojamas, net mušamas. Su kitais vaikais jis nežaisdavo, buvo mokyklos pastumdėlis. Pagal pažangumą – priešpaskutinis, už jį prastesnis tebuvo vienas akivaizdus idiotas. Vienintelė Niutono vaikystės draugė buvo už jį jaunesnė vaistininko podukra, kuriai šiltus jausmus jis išsaugojo visą gyvenimą.

Vienas mokinyš ypač persekiavo Izaoką ir tykodavo jį prilupti. „Santykiai“ baigėsi tuo, kad galiausiai Niutonas... jį prilupo ir pats pradėjo puikiai mokytis! Jis labai stengėsi išsikovoti vietą po saule. Ir išsikovojo. Per labai trumpą laiką išmoko lotynų, graikų kalbas, pradėjo mokytis hebrajų. Jo motinos brolis pastorius pamatė, kad vaikas turi retą Dievo dovaną. Humanitariniai dalykai, Biblija – savo ruožtu, bet kaip jį traukia mechanika! Berniukas konstruoja įmantrius laikrodžius, malūnėlius, ypatingus aitvarus ir be perstojo piešia. Vaistininko namų sienos padengtos jo piešiniais.

Yra išlikę rašytinių duomenų apie to laiko psichinę Niutono būseną, dabar jais domisi psichologai. Berniuko rašiniai, užrašai byloja apie jo didžiausią pesimizmą, beviltiškumą, vienatvę, pasmerkumą, taip pat nepasitikėjimą kitais ir įtarumą. Taigi gyveno neigimo, draudimų, bausmių, vienišumo pasaulyje. Tačiau drauge brendo ir griežta savitvarda, tvarkingumas, polinkis viską daryti solidžiai. Niutonas stengiasi ir gyventi taip, kad savo dorybėmis iškiltų aukščiau už kitus.

Knygos Izaoką itin keri. Knygų knyga jam yra Šventasis Raštas, bet kokie įdomūs romėnų, graikų autoriai! Šešiolikametis vaikas supranta eksperimento reikšmę ir nuo tada visą gyvenimą eksperimentuoja.

Mokslai

Tačiau fermoje reikia vyro, ir motina pasiima jį pagalbininku. Deja! Ūkis, žemė, gyvuliai visiškai nedomina Izaoko. Mokytojas iš Grentemo mokyklos ir dėdė pastorius įtikina Aną Niuton-Smit leisti sūnų mokytis į Kembridžą. Ir štai jaunas Izaokas atvyksta į Kembridžo Švenčiausiosios Trejybės kolegiją. Nors šeima gyvena pasiturimai,

kažkodėl Izaokas pradeda mokslą kaip *sabsaizeris*, t. y. vargingas studentas, gaunantis teisę mokytis už liokajaus darbą. Rytais žadina šeimininką, valo jo kambarį, batus, patarnauja prie stalo, nešioja naktipuodį. Kitu laiku mokosi, skaito, meldžiasi, kasdien raštu atlieka sąžinės patikrinimą. Jis vienišas ir visų atstumtas.

Praėjus trejiems metams, Niutonas gauna stipendiją. Mokslas tampa visą jo gyvenimą užvaldžiusia aistra. Izaoką žavi Henris Muras, Renė Dekartas, kurį jis interpretuoja savaip, Galileo Galilėjus.

1664 m. Niutonas mėnesį stebi pasirodžiusią kometa, vėliau pavadintą Halio vardu, ir Mėnulį. Jis jau pasinėręs į astronomiją. Žmonės kometa gąsdina, kalbama, jog ji pranašauja nelaime. Izaokas tuo netiki, nors domisi ir... astrologija. Po Kalėdų gauna bakalauro laipsnį be jokių egzaminų! Dabar jo ypatingo domėjimosi sritis – matematika, kurios, beje, niekada nebuvo visai apleidęs.

Tuo laiku Londoną ištinka kraupi nelaimė: prasideda maras. Be perstojo gaudžia varpai, kitaip išsigelbėti, kaip tik bėgti į atokius kaimus, neįmanoma. Epidemija artėja prie Kembridžo, ir Niutonas pasislepia gimtojo Vulstopo Manoro fermoje. Čia, greta motinos ir giminių, jis jaučiasi nuostabiai. Maras jo gimtinę aplenkia. Izaokas leidžia laiką itin intensyviai dirbdamas, vaikštinėja po sodą. Taigi buvo tas garsusis nukritęs obuolys ar nebuvo? Prieš mirtį Niutonas pasakojo, kad būtent krentant obuoliui jam ir atėjo į galvą mintis apie visuotinę trauką. Dveji metai gimtinėje tapo vaisingiausio darbo laikotarpiu.

Sulaukęs 24-erių, I. Niutonas aiškiai supranta savo pranašumą prieš kitus ir savo kitiškumą. Dabar jis vienišas todėl, kad yra gausiai Dievo apdovanotas, jo talentas toks didis, kad išskiria jį iš kitų mirtingųjų.

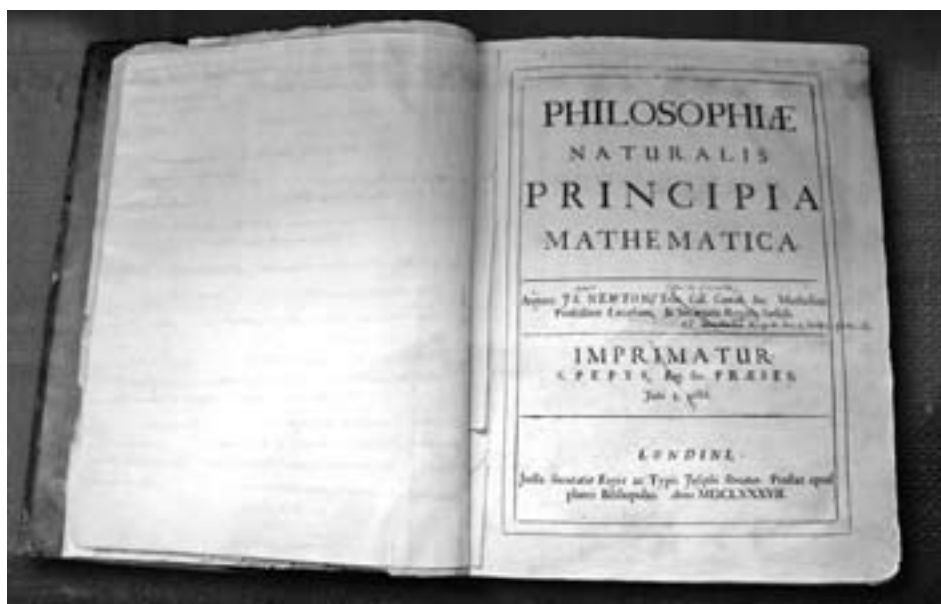
Matematikas

1667 m. pavasarį Niutonas grįžta į Kembridžą ir tampa koledžo nariu, prisiekdamas, kad renkasi teologiją, o

po septynerių metų taps dvasininku arba paliks koledžą. Bet... Po poros metų turtingo mecenato dėka įkuriamas matematikos katedra, ir Niutonas paskiriamas jos profesoriumi. Jis skaito geometrijos, astronomijos, geografijos, optikos, statikos paskaitas, jau dėvi geltoną mantiją (profesorius!) ir gauna nemenką algą. 1673 m. į Angliją atvyksta Gotfridas Leibnicas ir susižavi jaunojo profesoriaus matematikos darbais (tiesa, vėliau tarp jų vyks daug metų trukęs ginčas). Negana to, Niutono teleskopas jau prieš porą metų parodytas

Politikas ir ekonomistas

Kembridžo studentas Čarlzas Montegiu įtraukia jį į politiką, bet parlamente Niutonas kol kas nuobodžiauja. Tuo tarpu Č. Montegiu daro karjerą, tampa lordu Halifaksu ir išdo kancleriu. Jis įkalba Niutoną būti vienu iš Monetų rūmų vadovų. Būdamas 54-erių, visame pasaulyje žinomas bei gerbiamas mokslininkas persikelia į Londoną ir imasi tvarkyti pašlijusius valstybės pinigų reikalus. Ir čia jis pasirodo puikiai! Drauge neapleidžia mokslo, perdirbinėja ir publikuoja savo darbus.

Pirmasis „Matematinių gamtos filosofijos pagrindų“ leidimas su paties Niutono ranka rašytomis pastabomis antrajam leidimui

Karališkojoje draugijoje, aukščiausioje mokslo instancijoje, o jis pats išrinktas jos nariu.

1679 m. miršta Niutono motina. Tai jam milžiniškas smūgis, ir mokslininkas atsisgaus negreit. Kaip visada, gelbsti darbas. Pagal tuometę madą įninka į alchemiją. Tačiau 1679–1690 metai tampa svarbiausių Niutono darbų tobulinimo ir publikavimo laikotarpiu.

O paskui nutinka nei šis, nei tas. 1691-aisiais didysis Izaokas Niutonas suseraga psichikos liga. Dabar spėjama, jog tai būta sunkios formos depresijos. Dveji jo gyvenimo metai paskęsta ligoje. Šitai ir 1677 m. jo darbo kambaryje įvykęs gaisras, per kurį žuvo vertingi rankraščiai, – dvi didelės Niutono nesėkmės.

1705 m. karalienė Ana paskiria Izaoką Niutoną į riterius. Dabar jis jau nebe „daktaras“, o seras Niutonas, ir labai tai vertina.

Senatvė

Atrodytų, pasiekta viskas: fundamentalūs fizikos, matematikos, astronomijos darbai, uždirbta daug turto, labai aukštai pakilta socialinėje hierarchijoje, net plaukai tebėra vešlūs (tiesa, žili), ir pilna burna sveikų baltų dantų puošia retą jo šypseną. Užtat laiko dantys negailestingi. Vienas po kito miršta Niutonui artimi mokslininkai, sustreikuoja nepaprasta amintis, paskui ir fizinė sveikata.

Dabar jis gyvena prabangoje. Aplink sukasi tarnai, ištaigingi namai prašmatniai apstatyti. Dalija turtus giminaičiams,

entuziastingai dalyvauja jų vestuvėse, mėgsta jaunų žmonių draugiją. Neurotikas tapo geraširdžiu ir dosniu seneliu. Intelektinės galios dar nenusilpusios, protas guvus. Bet sulaukęs 80-ties rimčiau sunegaluoja. Akmenligė, podagra, plaučių ligos – visa tai jį kamuoja ir nuodija paskutiniuosius metus. Kai skausmai nurimsta, degina židinyje tuos popierius, kurie, jo nuomone, neturėtų būti žinomi ateities kartoms.

1727 m. kovo viduryje artimieji pamatė kitokį Izaoką Niutoną. Jis tapo pagarbiai tylus, orus. Paskui paskendo snaudyje. Prabudęs pasakojo, kad sapnavo gimtinę, svarbius savo gyvenimo įvykius. Iškeliavo pas Viešpatį kovo 20-osios naktį, eidamas 85-uosius. Palaidotas tautos panteone Vestminsterio abatijoje.

Būdo savybės ir moksliniai laimėjimai

Izaoko Niutono biografiškai nemini jokios moters jo gyvenime.

Jaunystėje rūkė, bet metė. Apsilankydavo tavernose, mėgo vyną, bet gėrė saikingai.

Buvo labai mylintis sūnus, brolis, dėdė. Visą gyvenimą nepaleido iš rankų Biblijos, buvo uolus krikščionis protestantas, bet... eretikas. Mat abejojo Švenčiausiąja Trejybe ir net mėgino apie tai rašyti. Ką gi, ir genijai klysta.

Neaukšto ūgio žilas profesorius buvo nepaprastai išsiblaškęs ir tuo linkmino aplinkinius.

O mokslas? Koks jis būtų be Izaoko Niutono? Apie tai baisu net pagalvoti.

Jis mąstė, dirbo, sistemino, eksperimentavo ir rašė apie keletą dalykų išsyk, bet skelbti savo darbų neskubėjo. Chronologija būtų tokia.

1666 m.: baltą šviesą išskaido į spektrą ir eksperimentiškai įrodo, jog dėl nevienodo įvairių spalvų šviesos spindulių lūžimo optiniuose prietaisuose atsiranda aberacija (gaunamų atvaizdų netobulumai ir ydos). Atradėjui viso labo dvidešimt ketveri.

1668 m.: sukonstruoja originalios sistemos veidrodinį teleskopą – reflektorių, padariusį didžiulę įtaką astronomijai.

1672 m.: iškelia šviesos korpusulinės prigimties hipotezę, kuria išaiškina šviesos atspindėjimo ir lūžio dėsnius, ištiria interferenciją ir difrakciją (šviesos bangų sudėtį ir užlinkimus už kliūtis).

1705 m.: išleidžia fundamentalų veikalą „Optika“, aprėpiantį visus jo darbus šioje srityje. Tarp mokslininkų sklindo posakis: „Dievas tarė: „Tebūnie šviesa!“, ir atsirado Niutonas.“

Tiek apie optiką ir šviesą.

1687 m.: pasirodo keturiasdešimt penkerių sulaukusio mokslininko „Matematiniai gamtos filosofijos pagrindai“. Šiame veikale tiksliai apibrėžtos svarbiausios fizikos sąvokos: masė, jėga, judėjimas, laikas ir erdvė. Taip pat pateikti trys garsieji Niutono dėsniai, suformuluotas visuotinės traukos dėsnis ir išspręsti dangaus kūnų mechanikos klausimai (planetų, kometų, Mėnulio judėjimas, potvynių ir atoslūgių mechanizmas ir kt.).

1697–1705 m.: viešai paskelbia savo sukurtą diferencialinį ir integralinį skaičiavimą (lygiagrečiai šioje srityje dirbo Gotfridas Leibnisas), begalinių eilučių teoriją.

* * *

Izaakas Niutonas pakeitė visą mokslo sampratą ir pažangą. Jis suprato ir įrodė, kad galioja abstraktūs universalūs dėsniai, kuriems paklūsta visas fizinis pasaulis. Tokio mokslo, kokį turime šiandien, be Niutono paprasčiausiai nebūtų.

Kas jis buvo? Žinoma, fizikas. Astronomija jam tebuvo milžiniška laboratorija, o matematika – genialus instrumentas.

Daug autorių teigia, kad žmonija neturėjo didesnio mokslo genijaus nei Izaakas Niutonas.

O ką apie save manė jis pats? Prieš mirtį Niutonas į šį klausimą atsakė taip: „Nežinau, kuo aš atrodau pasauliui. Bet pats sau esu tik berniukas, žaidžiantis ant jūros kranto ir kartkartėmis randantis spalvingesnę nei įprasta akmenėlį ar gražią kriauklelę, o tuo metu didysis tiesos okeanas plyti priešais mane neištirtas ir nepažintas.“

Francis S. Collins

DIEVO KALBA. Mokslininkas liudija tikėjimo į Dievą pagrįstumą

Iš anglų kalbos vertė Lina Jurėnienė.

Ar kosmologijos, evoliucijos ir žmogaus genomo tyrimų laikais gyvenantys žmonės dar turi galimybę patirti jų viltis pateisinančią mokslinę ir dvasinę pasaulėžiūros dermę? Taip, nes mokslas viešpatauja gamtos tyrimų srityje, o Dievas valdo dvasios pasaulį – sritį, kurios neišmanoma ištirti moksliniais prietaisais ir sąvokomis. Ją dera tirti širdimi, protu ir siela.

Asmenine patirtimi grindžiama, patraukliai parašyta vieno iškiliausių JAV genetikų, ilgus metus atidavusio žmogaus genomo tyrimams, knyga atskleidžia, kad tikėjimas į Dievą neprieštarauja mokslo racionalumui, o Dievas ir mokslas yra suderinami.

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Don Kamilio mažasis pasaulis (II dalis)

Jonukas Guareschi

Giovannino GUARESCHI

1908 metų gegužės mėnesio pirmą dieną gražiam Parnos žemumos miestelyje – FONTANELLE DI ROCCABIANCA viename prie aikštės esančiame namelyje gimė mergaitė, kuri buvo pavadinta *Ermelinda*.

Tai nebuvo aš. Nors irgi gimiau 1908 metų gegužės mėnesio pirmą dieną, bet kitoje aikštės pusėje stovinčiame namelyje, ir mane pavadino Jonuku (taip verčiamas itališkas Giovannino vardas; *red. past.*).

Apskritai aš vadinuosi Jonukas Guareschi ir turiu lygiai tiek metų, kiek priklauso turėti jaunuoliui, gimusiam 1908-aisiais.

Turiu du vaikus, kurie man yra labai mieli. Pirmasis – sūnus – vadinasi Albertas, o antrasis – duktė, Karlotė. Visa priklauso nuo to, kad pirmasis yra vyriškosios, o antrasis – moteriškosios giminės. Taip pat moteriškosios giminės yra ir jų motina, kuri savo mergystėje buvo daug simpatiškesnė. Mano vaikų ir žmonos metus kartu sudėjus yra 70. Mano dukters metus pridėję prie žmonos metų gausime 57. O mano sūnaus metus pridėjęs prie jo motinos metų susidarys 60. Tiek tegaliu pasakyti apie savo žmonos amžių. Kad jums būtų lengviau susigaudyti, galiu pasakyti, jog mano dukteriai 10 metų.

Lankydamas gimnaziją laiko veltui neleidau ir tada išmokau, kaip ir ko laikraštiniškas neprivalo rašy-

ti. Vėliau lankiau ir universitetą, kuriam baigti vis neradau laiko: labiausiai dėl to, jog dabar gerai nebepamenu, ar studijavau teisę, ar mediciną. Mano kolegų nuomonės šiuo klausimu labai skiriasi.

Rašinėju ir piešiu, bet negaliu pasakyti, kaip turėčiau būti labiau vertinamas – kaip rašytojas ar kaip menininkas. Tačiau, į tai neatsižvelgdamas, šiaip taip verčiuosi, nes man labai pagelbsti ryškūs ūsai, su kuriais esu į kai ką panašus.

Gyvenu labai paprastai. Nemėgstu keliauti, nesportuoju, netikiu vitaminais. Apskritai tariant, tikiu į Dievą.

Dirbu įtemptai ir šiuo atžvilgiu esu savo šeimai paguoda; mano vaikai mane rodo kaip pavyzdį savo motinai.

Savo ruožtu esu labai dėkingas saviesiems tėvams, kad jie leido man išvysti šio pasaulio šviesą. Užvis labiausiai esu dėkingas Aukščiausiam, kad nesukūrė manęs nei blogesnio, nei geresnio, o tokį, koks esu.

Aš juk visuomet troškau būti toks, koks esu.

Kitaip būčiau pasišovęs į vieną ar į kitą kraštutinumą.

Sūnūs palaidūnai

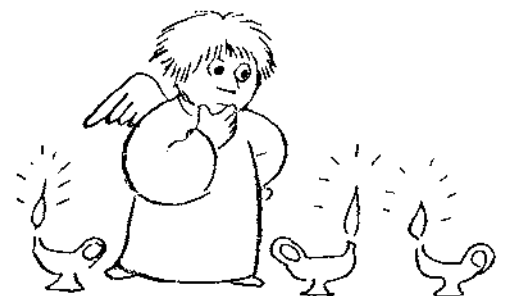
Don Kamilis, pažvelgęs į altoriaus Kristų, prabilo:

– Viešpatie, per daug dalykų šiame pasaulyje nevyksta taip, kaip priviltų vykti.

– Nemanau, – atsakė Kristus. – Pasaulyje tik žmonės neveikia taip, kaip turėtų veikti. Visa kita veikia tobulai.

Don Kamilis, kiek pavaikštinėjęs, vėl stabtelėjo prie altoriaus.

– Viešpatie, – tarė, – jei aš pradėčiau skaičiuoti: vienas, du, trys, keturi ir taip skaičiuočiau milijoną metų, ar priečiau galą?

– Ne, – atšovė Kristus. – Taip darydamas būtum panašus į žmogų, kuris, užsibrėžęs ant žemės ratą, eitų aplinkui ir saktų: „Pažiūrėsiu, ar prieisiu galą.“ Ne, jis niekuomet neprieitų.

Don Kamilis, vaizduotėje jau pradėjęs eiti panašų ratą, pajuto nerimą, kurį paprastai išgyvena žmogus, staiga pro mažą langelį žvilgterėjęs į begalybę.

– O vis dėlto, – neatlyžo Don Kamilis, – man regis, kad skaičiai privalėtų turėti savo ribą. Tik vienas Dievas yra amžinas ir beribis: jei skaičius neturėtų ribos, jis irgi būtų amžinas kaip Dievas.

– Don Kamili, kodėl tu taip susirūpinai skaičiais?

– Dėl to, jog, mano nuomone, tik skaičiai kalti, kad žmonės negyvena kaip reikiant. Jie išrado skaičius ir pavertė juos vieninteliu visatos mastu.

Kai Don Kamilis užsispyrė, jis negreit atlyždavo. Kiek palūkęs, jis uždare nakčiai bažnyčios duris, truputį pavaikštinėjo ir vėl sustojo prie altoriaus.

– Viešpatie, galbūt tas žmonių pasitikėjimas skaičių magija yra tiktai beviltiškos pastangos pateisinti save kaip mąstančias būtybes?

Kurį laiką tylėjo, o paskui tęsė:

– Viešpatie, ar idėjos ribotos? Ar žmonės jau išsėmė visą pažinimą?

– Don Kamili, kaip tu supranti idėją?

– Man, varganam kaimo klebonui, idėja yra tarsi tamsioje žmonių nežinios naktyje užžiebtas žibintas, kurio šviesoje išvystame kokią nors naują Kūrėjo didingumo paslaptį.

Kristus nusišpysojo.

– Varganas kaimo klebone, tu su savo žibintu artėji prie tiesos. Kartą šimtas žmonių buvo uždaryti didžiuliam tamsiame kambaryje ir kiekvienas iš jų turėjo užgesusį žibintėlį. Vienam iš jų pavyko uždegti savo žibintėlį, ir visi kiti galėjo pamatyti ir atpažinti vienas kitą. Uždegus dar vieną žibintėlį, jau buvo galima įžiūrėti kokį nors smulkesnį daiktą. Vis naujus žibintėlius uždegus, žmonės įžiūrėjo vis daugiau ir toliau esančių dalykų. Visiems žibintėliams šviečiant, jie pamatė, kad tame dideliame kambaryje esantys daiktai buvo geri ir gražūs...

Dabar klausyk, Don Kamili! Šimtas žibintėlių švietė, bet nebuvo šimto idėjų. Idėja tebuvo viena – šimto žibintėlių šviesa. Tik uždegus visus žibintėlius, tapo galima pamatyti visus didelio kambario daiktus ir įžiūrėti jų ypatybes. Atskiro žibintėlio švieselė tebuvo šimtoji dalelė DIDŽIOSIOS ŠVIESOS, šimtoji dalelė VIENOS IDĖJOS – KŪRĖJO BUVIMO IR DIDYBĖS.

Panašiai būtų, jei kas nors, sudaužęs statulėlę į šimtą dalelių, išdalytų jas po vieną šimtui žmonių. Būtų šimtas statulėlės dalelių, bet ne šimtas statulėlių. Jei tas šimtas žmonių susirinktų ir mėgintų bet kaip dėstyti tas daleles, jie padarytų tūkstančius nevykusių, beformių

statulėlių, kol neužtiktų kiekvieno gabalėlio tikrosios vietos ir vienas gabalėlis tiktų prie kito.

Suprask mane, Don Kamili! Kiekvienas žmogus užžiebtų savo žibintėlį, ir jų visų bendra šviesa sudarė TIESĄ ir APREIŠKIMĄ. Tai turėjo juos patenkinti. Bet kas įvyko? Kiekvienas ėmė tikėti, kad tą jo matomų daiktų gražumas priklauso tik nuo jo užžiebtos švieselės, bet ne nuo tų daiktų KŪRĖJO. Vieni iš jų pradėjo garbinti patį žibintėlį, kiti kas sau pakriko. Taip ta DIDŽIOJI ŠVIESA suskilo į šimtą mažų švieselių, kurių kiekviena tegalėjo apšviesti kurią nors vieną mažutėlę TIESOS dalelę.

Suprask mane, Don Kamili! Reikia, kad to šimto žibintėlių švieselės vėl susijungtų, jei norima turėti tikrosios TIESOS šviesą. Šiandien žmonės, praradę tikėjimą, klaidžioja: kiekvienas vaikšto savo silpno žibintėlio švieselėje ir aplink save temato klaikią tamsumą. Jie yra nusiminę, be nuotaikos, nes negalėdami sujungti savo žibintėlių šviesų sustojo ties kuria nors maža TIESOS dalelyte, kurią tamsoje teleidžia išvysti blanki jų žibintėlio švieselė.

Taigi nėra daugybės idėjų: tėra tik viena IDĖJA, tik viena TIESA, susidedanti iš tūkstančio dalelių. Bet žmonės tos TIESOS nemato. Norint tą TIESĄ išvysti, būtina sujungti visų žibintėlių švieses, kaip tame dideliame tamsiame kambaryje.

Don Kamilis išskėtė rankas.

– Viešpatie, nėra kelio atgal... – atsiduso ir persižegnojo. – Nelaimingi žmonės savo žibintėliams skirtą alyvą naudoja kulkosvaidžiams ir kitiems ginklams gaminti.

Kristus nusišpysojo ir baigė:

– Don Kamili, dangaus karalystėje alyva upeliais teka.

Vertė kun. Antanas SABALIAUSKAS

Autoriaus iliustracijos

Žvilgsnio antropologija

Ramūnas AUŠROTAS

Kai neapsikentęs subaru savo dvejų metų sūnų, jis užsidengia delnais akis ir pravirksta, taip saugodamasis nuo pikto mano žvilgsnio. Ši patirtis leido man įsisąmoninti, koks galingas yra žvilgsnis į kitą. Jis, kaip ir prisilietimas, gali būti teigiantis, patvirtinantis, mylintis, tačiau ir neigiantis, griauantis, iškreipiantis, užvaldantis bei manipuliuojantis. Tai ne tik būdas pamatyti kitą, bet ir atrasti save – sutinkant kitą kaip kitokį. Todėl žvilgsnis gali vesti arba į tapsmą, arba į nebūtį, formuoti teisingą arba klaidingą pasaulėžiūrą.

Norėdamas būti teisingas, turiu pripažinti, kad ne gėjai ir lesbietės kalti dėl iškreipto žvilgsnio. Jie, kaip ir aš, gal net skausmingiau, išgyvena mylinčio žvilgsnio stoką. Ši stoka yra ontologinis nuopolio padarinys, būties deformacija, dėl kurios žvilgsnis gali ir žeisti, ir būti labai iškreiptas.

O juk pradžioje buvo ne taip. Adomo kūnas buvo prasmingas, nes per jį apsireiškė asmenys (*Pr 2, 22–23*). Kito kūnas buvo visiškai pažinus, kaip vieta, kur Adomas ir Ieva atpažino save ir kontempliavo kitą kaip Dievo paveikslą bei panašumą. Jie buvo nuogi, nes jų žvilgsnis buvo mylintis ir tyras, nesiekiantis kito užvaldyti. Todėl jiems nereikėjo gėdytis. Taip pat nereikėjo ir drabužių, apsaugančių nuo potencialaus išnaudojimo ir slepiančių pažeistos prigimties trapumą.

Teologai nuopuolį ne veltui vadina didžiąja katastrofa. Kadangi žmogus yra santykio būtybė (nes sukurtas kaip vyras ir moteris), negalinti be jo, iškreiptas žvilgsnis lėmė neribotą galią kitą žeisti. Kadangi žmogus yra paties intymiausio meilės santykio būtybė (nes sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą), iškreiptas žvilgsnis sudarė galimybę giliausiai jį žeisti. Jei iki nuopolio žmogus turėjo galią valdyti tam, kad galėtų pažinti, o pažinti tam, kad galėtų vis labiau mylėti, tai dabar žmogus dažnai myli tam, kad galėtų pažinti, o pažįsta tam, kad galėtų valdyti. Taip Ieva, *jau padariusi nuodėmę savo širdyje*, geidė

vaisiaus, kad galėtų pažinti ir pažinusi užvaldyti. Jos žvilgsnis *jau buvo iškreiptas, todėl jai atrodė*, kad „kad tas medis buvo geras maistui, kad jis buvo žavus akims ir kad tas medis žadėjo duoti išminties“ (*Pr 3, 6*), nors iš tikrųjų, kaip tvirtina G. C. Chestertonas, jis nebuvo kuo nors išskirtinai geresnis už kitus rojaus sodo vaisius. Tai Ieva nuodėmės iškreiptu žvilgsniu matė jį tokį.

Žmogaus patirtis istorijoje skatino jį apgailėti prarastą rojaus būklę, svajoti sugrįžti į ją ir net bandyti tai padaryti. Toks utopinis bandymas išgyventi rojų žemėje buvo seksualinė revoliucija, skatinusi ap(si)nuoginti kūną, laisvai juo dalytis ir gyventi komunoje. Tiek vis didėjantis lytinis ekshibicionizmas, tiek

įvairių lytinių raiškos būdų paieška, tiek, pagaliau, *Gender Loops* projektas yra ne kas kita, kaip sekuliarus bandymas sukurti rojų žemėje, kylantis iš prigimtyje giliai tūnančio jo ilgesio ir nepasitenkinimo esama nuopolio būkle.

Kine taip pat pasitaiko bandymų sugrąžinti žiūrovą į šią prigimtine žmogaus būseną. Mano galva, labiausiai vy-

kęs šiuo atžvilgiu yra Aleksandro Sokurovo filmas „*Motina ir sūnus*“ (Мать и сын, 1996) – ir tai todėl, kad režisierius suprato šios užduoties... neįmanomumą. To negalima padaryti dėl paties kino specifikos, nes jis – atvaizdų menas, o mes negalime nei dar kartą pamatyti, nei atkurti žvilgsnio į tai, kas jau prarasta. Kaip Ieva visada matys geistiną, o ne paprastą obuolį, taip režisierius ir žiūrovas matys ne tikrovės atvaizdą, bet jos karikatūrą. O kadangi neįmanoma tos tikrovės nei dar kartą pamatyti, nei atkurti, tai negalime ir jos perteikti bei patirti, tik pajėgiame vien sąlygiškai prisiminti.

Jei Giesmių giesmės knyga yra nekaltumo būsenos reminiscencija Šventajame Rašte, tai Sokurovo „*Motina ir sūnus*“ yra rojaus būklės reminiscencija kinematografe. Skiriasi tik tuo, kad šioje juostoje kartu patiriami (bei skaudžiai išgyvenami) ir pirmosios nuodėmės padariniai – kančia ir mirtis. Šis būklės iki nuopolio (idealus santykis tarp motinos ir sūnaus, pasakiškai graži rojaus būklė mėgdžiojanti gamtos aplinką, kurioje jie būna) ir po nuopolio (kančios ir mirties) aspektų suliejimas pasiteisina. Jų patirtis žiūrint filmą įtikina, kad nuopolis buvo ne paprasčiausias nusižengimas, o tikra dvasinė katastrofa. Toks kontrastas dar labiau skatina žiūrovo imlumą rojaus idilę atspindintiems kadrams ir žadina dangaus troškimą. Ir filmo siuže-

Kadrai iš filmo „*Motina ir sūnus*“

tas (sūnus slaugo mirtina liga sergančią motiną), ir kinematografinės išraiškos priemonės (horizontaliai arba vertikalčiai išstęsti vaizdai, simbolizuojantys patiriamą kančią ir pergyvenamą mirtį) leidžia suvokti, kad nesame rojuje, bet kartu su režisieriumi išgyvename jo ilgesį.

Pirmieji signalai

Gydytojo Petro paskaitėlė

Šiandien pakalbėsime apie tai, ką reiškia kai kurie mūsų didžiausio organo – odos siunčiami ženklai. Dažniausiai nekreipiame dėmesio, jei kūną šen ar ten panižo. Ir visai be reikalo. Niežėjimas būdingas tik odai ir greta jos esančioms gleivinėms. Jį pajutę kasomės. Šiuo refleksišku veiksmu siekiama sukelti skausmą, o jis pašalina, tiksliau – nustelbia niežulį.

Niežėjimas gali reikšti daug ką. Visų pirma – kad susirgome kuria nors odos liga: niežais, dilgėline, egzema, grybeliu, dedervine ar kokia kita. Tačiau jį gali sukelti ir vidaus organuose bręstantys pakitimai. Įvairūs medžiagų apykaitos sutrikimai, gelta, cukrinis diabetas, inkstų bei virškinimo sistemos ligos gali pasireikšti odos niežėjimu. Netgi sustreikavus skydliaukei, kasai ir kiaušidėms odą pradeda niežėti! Blogiausia, kai niežėjimas yra ir prasidedančio vėžio požymis.

Tačiau nebegąsdinsiu, o pabarsiu. Gėda, kai kūną niežti todėl, kad nepaisoma švaros bei higienos! Antra vertus, per dažnos maudynės vėlgi taip išdžiovina odą, kad jinai protestuoja reaguodama niežėjimu. Odą reikia puoselėti, ir ne tik veido, kurią visi mato!

Niežulys yra toks nemalonus, jog verta žinoti, kaip jį nuslopinti. Suprantama, pirmiausia reikia išgydyti jį sukeliančią ligą. Kol ši bus diagnozuota

(gali prireikti tyrimų), gydytojas paskirs lengvų raminamųjų. Gelbsti ir įvairūs dermatologo skiriami tepaliukai. Kitas būdas – atvėsinti odą. Tai daroma tepant gydomaisiais kremais, kurių sudėtyje yra mentolio ar kamparo. Kartais naudojami stiprūs hormonų ar antibiotikų tepalai, bet jais gydomasi tik esant griežtai gydytojo kontrolei ir, suprantama, jam paskyrus.

Seniems žmonėms, kurių oda labai sausa, reikia teptis drėkinamaisiais kosmetiniais pieneliais.

Jeigu odą įkyriai niežti, dera tuoj pat atsisakyti alkoholinių gėrimų, stiprios kavos bei arbatos, aštrių ir sūrių valgių, taip pat tučtuojau nusivilkti sintetinius drabužius.

Mūsų organizme vykstančius neigiamus atspindi ir nagai. Sergant lėtinėmis kvėpavimo bei kraujotakos ligomis, susiformuoja vadinamieji Hipokrato nagai, panašūs į išgaubtus moteriškų rankinių laikrodėlių stiklus. Tokie esti ir naujagimių nagučiai, tačiau tai normalu. Jei nagai įsigaubia tarsi šaukštelis, vadinasi, organizmui stinga geležies. Bet tai gali būti ir labai grėsmingas mažakraujystės ir net sunkios kepenų ligos požymis.

Dažnai žmonės sunerimsta, kai ant nagų atsiranda baltų dėmių. Sakoma, jog „nagai žydi“. Jaudintis neverta, nes tai praeina savaime, nieko nereiškia ir

yra tik laikina kosmetinė yda, kurios kilmė kol kas neaiški. Tačiau būtina susirūpinti, jei nagai ima lūžinėti, neauga. Tai signalas, kad mumyse tūno rimta liga.

Pulti į paniką, jei suniežėjo oda ar nulūžo nagas, nereikia, bet stebėti savo organizmą būtina.

Pavyzdys, kaip vidaus liga gali paveikti odą, yra cukrinis diabetas. Juo sergančiųjų oda būna labai jautri ir lengvai pažeidžiama. Ypač jei žmogus turi antsvorio ir susidaro odos klostės. Ko tik jose neatsiranda! Vienas iš būdingų cukraligės požymių yra būtent odos niežėjimas, apimantis visą kūną ar atskiras vietas. Ir vyrams, ir moterims būdingas kirkšnių niežėjimas. Diabetikų odos niežulys neretai esti „pastiprintas“ ir grybelinėmis ar kitokiomis bakterinėmis infekcijomis.

Apskritai odos ligų profilaktikoje neregėtai didelis vaidmuo tenka higienai. Ypač tai pasakytina apie diabetikus. Šiems tiesiog būtinas kasdieninis prausimasis dušu, kaip ir kasdienė kojų apžiūra. Diabetas pažeidžia ne tik kojas, akis, bet ir kitų organų kraujagysles (ypač širdies, inkstų). Odą jis niokoja taip pat. „Sugadintos“ kraujagyslės neaprupina jos krauju ir drauge deguonimi. Atsiranda palanki terpė įsisukti įvairioms bakterijoms.

Dar viena odos neganda – šunvotės. Jos „mėgsta“ pažastis, kirkšnis, galvą ir sprandą. Jeigu jus pradėjo kamuoti šunvotės, pirmiausia pasitikrinkite, ar nesusirgote cukriniu diabetu. Beje, jei pieno grybelis išimetė į lytinių organų odą ir gleivines, irgi prisiminkite cukraligę. Iššunta po krūtims, trūkinėja lūpų kampučiai? Lygiai taip pat!

Kodėl tiek daug kalbu apie cukraligę? Todėl, kad jokia kita vidaus organų liga nesukelia tiek požymių odoje. Todėl būkime budrūs: venkime antsvorio, atkreipkime dėmesį į savo mitybą, reguliariai tikrinkimės sveikatą. Nereikia manyti, kad odos ligos yra tik jos pačios ligos. Odoje atsispindi visi mūsų negalavimai.

„Būkite pasveikinti ir būkite sveiki“ – taip 2004 m. rugpjūčio 9 d. savo programą pradėjo „Santariškių radijas“. Iš pradžių jis veikė tik Vilniaus universiteto Santariškių klinikoje, o nuo 2007 m. tapo internetiniu ir jau girdimas visur. Jo kryptis – sveikatos ugdymas, informacija, ligų prevencija, švietimas, jauki psichologinė aplinka (muzika, įvairenybės, kultūros laidos, humoreskos).

Išsamiau žr. www.vpc.lt/santaradijas

Adomas ir Ieva

Vanda IBIANSKA

Kai kas sako, kad Adomas, kąsdamas žalčio pakištą obuolį, burbtelėjo: „Pati to norėjai, Ieva!“ Taigi jau nuo anų laikų visada kalta būna Ieva. Dar nuo tų, Edeno sodų laikų. Daug metų dirbau vyrų kolektyvuose, todėl neblogai žinau, ką mūsų adomai galvoja apie moteris. O ką apie juos manome mes? Štai amerikiečių publicistė bei feministė Anne Koedt pasiraitojo rankoves ir suklasifikavo visą vyrišką giminę. Panašiai kaip Karlas Linėjus – gyvūniją. Visa tai atrodo šitaip.

Liberalas: „Aš pasisakau už lygias teises, bet kaip tada vaikai?“ Tai atvejis, kai problema lyg ir suprantama, bet moteris stumiama atgal prie tradicinio vaidmens, be to, jai dar skiepijamas ir kaltės jausmas.

Superfeministas visiškai ir labai garsiai pritaria lygybei, bet moralizuoja, kad jo moteris vis dar trypčioja vietoje. Padeda „mažajai moterėlei“, taip visiškai užvaldydamas situaciją ir galutinai atimdamas iš moters drąsos bei iniciatyvų likučius.

Suvedžiotojas. Jeigu negali moters įveikti kitais būdais, pasiguldo ją į lovą.

Satrapas. Pagal jį moterys visai nenori laisvės. Jis – vienvaldis šeimininkas, kuriam ji ir jos turi besąlygiškai paklusti kiekvienoje srityje.

Atgraseiva. „Sutinku. Bet tada ir jūs visos eikite į būtinąją karinę tarnybą, mokėkite alimentus, statybose kilnokite didesnę nei 16 kg svorį ir t. t.“ Jis tikina, kad turėdamos lygias teises moterys praras tas porą menkų privilegijų, kurių joms dar liko.

Kankintojas. „Jinai nori lygybės, nes yra baisi boba, nemokanti susirasti vyro, bet tu juk ne tokia, tiesa?“ Tai taktika, kai moteriai bandoma įteigti, jog blogiausia, kas jai gali nutikti, – prarasti savo kankintoją.

Štai kaip suklasifikavo vyrus feministė! Pripažinkime, kad tame tiesos spindulėlių šviesčioja, oi šviesčioja...

Antra vertus, taip pat pripažinkime, kad moterys sugebėjo išsikovoti teisę į mokslą ir ja puikiai naudotis, kartais joms pavyksta užimti aukštas pareigas, išgauti vieną kitą privilegiją. Bet kaip moteris apibūdina vyrai? Jeigu teigiamai – tai graži, dora, gera šeimininkė, šiltas žmogus. Kai neigiamai – tai kvaila, įkyri, valdinga, plepi, sentimentali. O ar dažnai girdite: moteris protinga, gabi, įžvalgi, sumani?

Dera pabrėžti, kad vyrų nuomonė apie moteris kinta labai pamažėle. Moterų apie vyrus – kur kas greičiau. Bet ar į geresnę pusę? Kaip čia pasakius. Mūsų dienomis moterys į vyrus vis dažniau žvelgia atlaiddžiai ar net – o varge! – paniekinamai. Bjauru, aišku. Ir vis dėlto. Žvelkim kaip norim, bet ir XXI amžiaus

pradžios pasaulis vis dar yra pakankamai maskulinizuotas. Ne veltui steigiamos Lygių galimybių kontrolės tarnybos. O tame vyriškame pasaulyje vyksta ne itin gražių dalykų. Pernelyg jau dažnai moterys dėl karjeros, savo socialinės padėties įsivelia į seksualinius ryšius su darboviečių vadovais vyrais. Negalima jų vadinti vargšėmis aukomis. Tai, kaip dabar priimta sakyti, pačių moterų pasirinkimas. Tik ar daug atsiras tokių amazonių, kurios tiems ryšiams priešinsis viešai, garsiai? Nedaug. Ir tai suprantama,

nes jos dažniausiai esti pasmerktos pralaimėti. Su jomis susidorojama tarnyboje, nukenčia jų reputacija. Žaviuosi tomis amazonėmis ir labai jas gerbiu.

O kasdienybė tokia. Nūdienė moteris dirba (paprastai labai gerai) už mažesnę atlyginimą nei vyras, nuošir-

Gyvenimas kaip senas vynas

džiai apsidžiaugia, tiesiog nušvinta gavusi gėlių, akyse pražysta, kai autobuse jai užleidžia vietą, kas nutinka vis rečiau ir rečiau, skalbia, valo, verda, veda vaikus į mokyklą, rūpinasi juos įtaisyti į prestižinę gimnaziją, tvarko namų ūkio buhalteriją ir... teikia intymias paslaugas savo teisėtajam net tada, kai pati visai to nenori.

Atrodo, kad parašiau straipsnį, dvelkiantį feministiniu kvapeliu. Ką darysi, esu moteris, nors ir nelaikau savęs feministe. Nei negatyvia, nei pozityvia. Pažadu pasitaisyti ir dar šiemet parašyti apie vyrų skriaudas ir

nuoskaudas. Juolab kad mano pusseserė, neturinti šeimoje kitų moterų nei marčios, garsiai skelbiasi esanti Vyrų Teisių Gynimo Komiteto pirmininkė ir... jo nariai! Su ja ir pasikonsultuosiu, nes jinai turi gerai išstbulintą humoro jausmą.

Norėčiau atkreipti dėmesį į dar kai ką. Man labai gražu, kai vyras apie žmoną sako: „Mano ponias.“ (Apskritai žodis „ponias“ skamba nuostabiai!) Ir visai negražu, kai vadina: „Mano *gaspadinė*.“ Nes gyvenime ponias ponui gali būti ir šeimininkė, nors ne tik, tačiau labai retai pasitaiko, kad šeimininkė ponui būtų ponias.

Ak, adomai, adomai! Dievas sukūrė iervas, kad jums nebūtų blogai. Kad geriau ir maloniau tekėtų dienos rojaus soduose. Iš to šonkaulio, kuris yra jūsų kūnas. Iš svarbios jo dalies, nes ji saugo širdį ir kvėpavimą. Mylėkite mus, mes to nusipelnėme. Net jei esame žvairios, kreivakojės, storulės. Juk dėl to mes nekalios. O kad esame piktos it žiežulos ir kandžios kaip širšės, tai esate kalti jūs! Baigiau.

Romualdo Rakausko nuotraukos

Šypsenos be raukšlių

– Kaimynėle, trys jūsiškiai berniūkščiai siaubia mano braškes!

– Viešpatie, o kurgi ketvirtas?!

* * *

– Gimtadienio proga nupirkau žmonai perlų vėrinį! – giriasi draugui Petraitis.

– Lyg žadėjai pirkti automobilį?

– Taip, bet niekur negalėjau rasti netikro.

* * *

Kirpėjas klausia vaikinuko:

– Kaip tave apkirpti?

– Taip, kad niekas nepastebėtų, jog buvau pas kirpėją.

* * *

Aš moku džiu džiutsu, sambo, dziudo, aikido ir dar daugybę kitokių baisių žodžių.

* * *

Dykumoje šliaužia dvi gyvatės. Viena staiga klausia:

– Gal žinai, ar aš nuodinga?

– Kodėl tau tai parūpo?

– Ką tik į liežuvį įsikandau.

* * *

Jeigu jums ilgai neskambina giminės ar draugai, vadinasi, jiems viskas gerai.

* * *

Mergaitė atneša parodyti mamai boružėlę:

– Koks čia vabalas?

– Dievo karvytė, – atsako mama.

– Nieko sau! Įdomu, kaip Dievulis ją melžia?

* * *

– Tėti, kodėl ši gitara be stygų? – klausia instrumentą gavęs sūnelis.

– Išmoksi skambinti, gausi ir stygas.

* * *

– Eik namo, jau devynios.

– Neisiu, nes gausiu į kailį.

– O kada eisi?

– Po trijų valandų.

– Bet juk tada tau dar labiau klius!

– Nieko panašaus. Tada visi džiaugsis, kad man nieko neatsitiko!

* * *

Jums padėti ar netrukdyti?